Grondwettelijk Hof

Arrest nr. 133/2026
van 19 november 2026
Rolnummer : 8532

In zake : de prejudiciële vragen betreffende de artikelen 140, 142, 143 en 146 van de programmawet van 27 december 2021, gesteld door de Arbeidsrechtbank Henegouwen, afdeling Binche.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters Pierre Nihoul en Joséphine Moerman, de rechters Thierry Giet, Michel Pâques, Kattrin Jadin en Frank Fleerackers, en, overeenkomstig artikel 60*bis* van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, emeritus rechter Danny Pieters, bijgestaan door griffier Nicolas Dupont, onder voorzitterschap van voorzitter Pierre Nihoul,

wijst na beraad het volgende arrest :

I. *Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging*

Bij vonnis van 4 september 2025, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 10 september 2025, heeft de Arbeidsrechtbank Henegouwen, afdeling Binche, de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« 1. Schendt artikel 140 van de programmawet van 27 december 2021, zoals gewijzigd bij de wet van 20 november 2022 houdende diverse bepalingen inzake responsabilisering van de werkgevers inzake invaliditeit en inzake alternatieve financiering van de sociale zekerheid, het in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet vervatte beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie in zoverre dat artikel zonder objectieve, wettige, redelijke en evenredige grondslag een gelijke behandeling invoert van :

- alle ondernemingen die aan de wet van 5 december 1968 zijn onderworpen en onder eenzelfde NACE-code zijn geclassificeerd, en bijgevolg de werknemers en werkgevers die onder dezelfde NACE-code zijn ingedeeld;

NIET VERBETERDE KOPIE

- de ondernemingen die aan de wet van 5 december 1968 zijn onderworpen en een enkele technische bedrijfseenheid hebben, en de ondernemingen die aan de wet van 5 december 1968 zijn onderworpen en meer dan één technische bedrijfseenheid hebben, en bijgevolg de werknemers en werkgevers van die ondernemingen ?

2. Schendt artikel 140 van de programmawet van 27 december 2021, zoals gewijzigd bij de wet van 20 november 2022 houdende diverse bepalingen inzake responsabilisering van de werkgevers inzake invaliditeit en inzake alternatieve financiering van de sociale zekerheid, het in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet vervatte beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie in zoverre dat artikel zonder objectieve, wettige, redelijke en evenredige grondslag een gelijke behandeling invoert van :

- alle activiteitensectoren, en bijgevolg de werknemers en werkgevers van die verschillende sectoren;

- of, specifieker, enerzijds, de ondernemingen met een sociaal oogmerk en, anderzijds, de ondernemingen met handelsoogmerk, en bijgevolg de werknemers en werkgevers van die verschillende ondernemingen;

- of, nog specifieker, enerzijds, de ondernemingen met een sociaal oogmerk die onder meer tot doel hebben om ongeschoolde of laaggeschoolde werkzoekenden die van de traditionele arbeidscircuits zijn uitgesloten of die bijzonder moeilijk aansluiting erbij vinden, aan werk te helpen en, anderzijds, de andere ondernemingen die onder het toepassingsgebied van de betwiste bijdrage vallen en dat sociaal oogmerk niet nastreven, en bijgevolg de werknemers en werkgevers van die verschillende ondernemingen ?

3. Schenden de artikelen 140 en 142 van de programmawet van 27 december 2021, zoals gewijzigd bij de wet van 20 november 2022 houdende diverse bepalingen inzake responsabilisering van de werkgevers inzake invaliditeit en inzake alternatieve financiering van de sociale zekerheid, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre die artikelen zonder objectieve, wettige, redelijke en evenredige grondslag een verschillende behandeling invoeren tussen :

- enerzijds, de werkgevers die onder het toepassingsgebied van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités vallen en, anderzijds, de werkgevers die niet eronder vallen, en bijgevolg de werknemers en werkgevers van die verschillende sectoren;

- of, specifieker, enerzijds, de privéwerkgevers en bepaalde, eventuele overige categorieën van openbare werkgevers en, anderzijds, de in artikel 2, § 3, 1°, van de voormelde wet van 5 december 1968 bedoelde openbare werkgevers, en bijgevolg de betrokken werknemers ?

4. Schendt artikel 140 van de programmawet van 27 december 2021, zoals gewijzigd bij de wet van 20 november 2022 houdende diverse bepalingen inzake responsabilisering van de werkgevers inzake invaliditeit en inzake alternatieve financiering van de sociale zekerheid, het in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet vervatte beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie in zoverre dat artikel zonder objectieve, wettige, redelijke en evenredige grondslag een verschillende behandeling invoert tussen de werkgevers die gedurende het jaar waarin kwartaal Q-1 valt, enerzijds, gemiddeld 50 werknemers of meer tewerkstellen dan wel, anderzijds, minder dan 50 werknemers, en bijgevolg de betrokken werknemers ?

NIET VERBETERDE KOPIE

5. Schenden de artikelen 140, 143 en 146 van de programmawet van 27 december 2021, zoals gewijzigd, de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 5, 6, 7, 36, lid 4, 51, 52 en 57, lid 1, *a)* en *c)*, van de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (‘ AVG ’), in zoverre, eerste onderdeel, aan die wet geen geldig advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit is voorafgegaan doordat die Autoriteit niet onafhankelijk is opgericht en in zoverre, tweede onderdeel, de verstrekking van de gegevens van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid niet rechtsgeldig in die wet wordt geregeld ?

6. Schenden de artikelen 140 en 142 van de programmawet van 27 december 2021, zoals gewijzigd bij de wet van 20 november 2022 houdende diverse bepalingen inzake responsabilisering van de werkgevers inzake invaliditeit en inzake alternatieve financiering van de sociale zekerheid, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre die artikelen zonder objectieve, wettige, redelijke en evenredige grondslag een verschillende behandeling invoeren tussen :

- enerzijds, de in artikel 2, tweede lid, van de voormelde wet van 20 november 2022 bedoelde werkgevers;

- anderzijds, de ondernemingen met een sociaal oogmerk die onder meer tot doel hebben om ongeschoolde of laaggeschoolde werkzoekenden die van de traditionele arbeidscircuits zijn uitgesloten of die bijzonder moeilijk aansluiting erbij vinden, aan werk te helpen, en bijgevolg de betrokken werknemers, terwijl die ondernemingen zich in het licht van de doelstellingen die met de regeling inzake vrijstelling van de responsabiliseringsbijdrage worden nagestreefd, in vergelijkbare situaties bevinden ?

7. Schendt artikel 140 van de programmawet van 27 december 2021, zoals gewijzigd bij artikel 2, tweede lid, van de wet van 20 november 2022, waarbij bepaalde werkgevers worden vrijgesteld van de betaling van de responsabiliseringsbijdrage, het in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet vervatte beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie in zoverre dat artikel, door enkel voor de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de maatwerkbedrijven te voorzien in een vrijstelling van de betaling van de responsabiliseringsbijdrage, zonder objectieve, wettige, redelijke en evenredige grondslag een verschillende behandeling invoert tussen :

- de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de maatwerkbedrijven;

- de coöperatieve vennootschappen die als sociale onderneming zijn erkend, vooral die waarvan het maatschappelijk doel erin bestaat werkzoekenden die ongeschoold, laag- of middelmatig geschoold zijn en/of van de traditionele arbeidscircuits zijn uitgesloten of zogezegd ‘ bijzonder moeilijk te plaatsen zijn ’, aan werk te helpen ? ».

Memories en memories van antwoord zijn ingediend door :

NIET VERBETERDE KOPIE

- de cv « EKOSERVICES RÉGION DU CENTRE », bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. Benjamin Pardonge en mr. Ronald Fonteyn, advocaten bij de balie te Brussel;

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. Pierre Slegers, mr. Margaux Kerkhofs en mr. Marie Piraux, advocaten bij de balie te Brussel.

Bij beschikking van 23 september 2026 heeft het Hof, na rechter-verslaggeefster Kattrin Jadin en rechter Frank Fleerackers, verslaggever ter vervanging van rechter-verslaggever Danny Pieters, wettig verhinderd, te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen was, dat geen terechtzitting zou worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek om te worden gehoord, zou hebben ingediend, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten na die termijn zouden worden gesloten en de zaak in beraad zou worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

NIET VERBETERDE KOPIE

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

De cv « EKOSERVICES RÉGION DU CENTRE » is een dienstenchequebedrijf met sociaal oogmerk. Bij beslissingen van 19 juni 2023, van 27 september 2023, van 20 december 2023, van 19 maart 2024, van 27 juni 2024 en van 24 september 2024 vordert de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van die vennootschap de betaling van de responsabiliseringsbijdrage bedoeld in de artikelen 139 tot 148 van de programmawet van 27 december 2021 (« responsabiliseringsbijdrage [van de] werkgevers inzake invaliditeit »), respectievelijk voor bedragen van 5 921,43 euro, van 6 090,55 euro, van 6 332,80 euro, van 6 356,73 euro, van 5 789,74 euro en van 6 079,05 euro. De cv « EKOSERVICES RÉGION DU CENTRE » betwist die beslissingen voor het verwijzende rechtscollege, dat, op verzoek van die vennootschap, aan het Hof de hiervoor weergegeven prejudiciële vragen stelt.

III. *In rechte*

A. Standpunt van de partijen voor het Hof

1. Ten aanzien van alle prejudiciële vragen

A.1. De Ministerraad voert aan dat alle prejudiciële vragen in werkelijkheid betrekking hebben op de interne samenhang van het in de artikelen 139 tot 148 van de programmawet van 27 december 2021 bedoelde stelsel van de « responsabiliseringsbijdrage [van de] werkgevers inzake invaliditeit ». Na te hebben herinnerd aan de logica van het stelsel inzake arbeidsongevallen en die van het stelsel inzake beroepsziekten, doet hij gelden dat de in het geding zijnde bepalingen in eenzelfde logica passen. De wetgever wil volgens hem, op basis van de rol van elk van de betrokken actoren, het maatschappelijke risico dat wordt gevormd door de langdurige afstand tot de arbeidsmarkt aanpakken. Hij merkt op dat, in het kader van dat beleid, de in het geding zijnde bijdrage betrekking heeft op de rol van de werkgevers. Hij betoogt dat responsabiliseringsbijdragen reeds in andere domeinen werden ingevoerd en dat dergelijke maatregelen volgens de rechtspraak van het Hof toelaatbaar zijn in zoverre zij een legitiem doel nastreven. Hij doet gelden dat de in het geding zijnde bijdrage te dezen ertoe strekt de re-integratie van langdurig zieken op het werk te bevorderen en het stelsel van de uitkeringsverzekering te bestendigen, en dat die doelstellingen legitiem zijn. Met verwijzing naar de ruime beoordelingsvrijheid van de wetgever in

sociaaleconomische aangelegenheden beklemtoont hij dat het Hof de beleidskeuze die de wetgever heeft gemaakt en de motieven die daaraan ten grondslag liggen, slechts vermag af te keuren indien ze niet redelijk verantwoord zijn.

Wat betreft de in verschillende prejudiciële vragen weergegeven woorden « zonder objectieve, wettige, redelijke en evenredige grondslag », voert de Ministerraad aan dat die woorden een vertekend uitgangspunt weergeven en dat zij buiten beschouwing moeten worden gelaten. Volgens hem geven de in de vijfde prejudiciële vraag vermelde woorden « doordat die Autoriteit niet onafhankelijk is opgericht » eveneens blijk van een onjuiste vertekening.

2. Ten aanzien van de eerste prejudiciële vraag

A.2.1. De Ministerraad doet gelden dat de eerste prejudiciële vraag niet duidelijk is. Volgens hem vergelijkt die vraag alle ondernemingen die eenzelfde NACE-code hebben met de ondernemingen die een of meerdere technische bedrijfseenheden hebben. Hij merkt op dat de eerste categorie de tweede omvat en voert aan dat die vraag ertoe leidt dat situaties met elkaar worden vergeleken die niet vergelijkbaar zijn. Hij merkt bovendien op dat de classificatie op basis van de NACE-codes geregeld is in artikel 142 van de programmawet van 27 december 2021, waarop die prejudiciële vraag echter geen betrekking heeft.

De Ministerraad doet vervolgens gelden dat het criterium van de NACE-code niet onredelijk is en dat het eveneens in het Sociaal Strafwetboek wordt gebruikt. Het is volgens hem pertinent om de NACE-code van de hoofdactiviteit van de werkgever in aanmerking te nemen, aangezien het *a priori* die activiteit is die de werknemers van die werkgever het meest bezighoudt. Hij besluit daaruit dat de in het geding zijnde bepaling niet discriminerend is.

A.2.2. De eisende partij voor het verwijzende rechtscollege voert aan dat de eerste prejudiciële vraag betrekking heeft op twee identieke behandelingen : (1) de identieke behandeling van alle ondernemingen die eenzelfde NACE-code hebben en (2) de identieke behandeling van de ondernemingen die één technische bedrijfseenheid hebben en die welke er meerdere hebben.

De eisende partij doet gelden dat de NACE-nomenclatuur te dezen niet pertinent is. Zij beklemtoont dat ondernemingen onder eenzelfde NACE-code kunnen vallen, maar zeer uiteenlopende risicoprofielen, ongevallencijfers en oorzaken van invaliditeit kunnen hebben. Zij merkt voorts op dat de hoofdactiviteit, die de NACE-code bepaalt, niet noodzakelijk de activiteit met het grootste risico is. Zij beklemtoont vervolgens dat de arbeidsomstandigheden en het aantal werknemers in invaliditeit sterk kunnen variëren van de ene tot de andere technische bedrijfseenheid. Zij verwijst dienaangaande naar de parlementaire voorbereiding van de wet van 21 december 2023 « tot wijziging van de programmawet van 27 december 2021, wat de responsabiliseringsbijdrage inzake invaliditeit verschuldigd door bepaalde werkgevers betreft ». Zij voegt eraan toe dat tal van ondernemingen, binnen één juridische entiteit en met één NACE-code, meerdere activiteiten uitoefenen via verschillende technische bedrijfseenheden. Volgens haar heeft het in aanmerking nemen van alle werknemers van een onderneming, op basis van haar NACE-code en zonder rekening te houden met de verschillende technische bedrijfseenheden, tot gevolg dat de drempel van 50 werknemers sneller wordt bereikt en dat de in het geding zijnde bijdrage hoger is. Nog volgens haar is een dergelijke regeling bovendien niet coherent met het responsabiliseringsdoel en het doel om invaliditeit te voorkomen en neemt zij het evenredigheidsbeginsel niet in acht. Zij besluit daaruit dat de in het geding zijnde bepaling discriminerend is.

3. Ten aanzien van de tweede prejudiciële vraag

A.3.1. De Ministerraad voert aan dat de tweede prejudiciële vraag een vergelijking lijkt te maken tussen alle ondernemingen die aan de in het geding zijnde bijdrage zijn onderworpen en de ondernemingen met een sociaal oogmerk. Hij doet gelden dat de eerste categorie de tweede omvat en beklemtoont dat het feit dat een onderneming een sociaal oogmerk nastreeft, niet uitsluit dat zij eveneens een commercieel oogmerk nastreeft. Volgens hem komt die prejudiciële vraag derhalve erop neer niet te vergelijken situaties met elkaar te vergelijken. Hij voegt eraan toe dat de vraag enkel rekening houdt met de situatie van de eisende partij voor het verwijzende rechtscollege, hetgeen echter niet betekent dat de vergeleken categorieën vergelijkbaar zouden zijn.

Met verwijzing naar artikel 6 van het koninklijk besluit van 28 juni 2019 « tot vaststelling van de voorwaarden van de erkenning als landbouwonderneming en als sociale onderneming » merkt de Ministerraad

NIET VERBETERDE KOPIE

voorts op dat de kwalificatie als sociale onderneming kan voortvloeien uit haar economische dimensie, uit haar sociale dimensie of uit haar bestuursstructuur. Volgens hem beantwoordt de sociale onderneming aan een feitelijke situatie. Nog volgens hem bestaan er in rechte ondernemingen met een sociaal oogmerk, maar die kwalificatie houdt geenszins in dat hun werknemers een bijzonderheid zouden vertonen die een afwijking met betrekking tot de in het geding zijnde bijdrage zou verantwoorden. Hij verwijst dienaangaande naar zijn argumentatie met betrekking tot de zesde en de zevende prejudiciële vraag. Hij voegt eraan toe dat niet is aangetoond dat werklozen of laaggeschoolden noodzakelijkerwijs een zwakker gezondheidsprofiel zouden hebben. Hij voert aan dat, ten aanzien van de doelstellingen die erin bestaan de re-integratie van langdurig zieken op het werk te bevorderen en het stelsel van de uitkeringsverzekering te bestendigen, sociale ondernemingen niet het voorwerp dienen uit te maken van een gedifferentieerde behandeling. Hij brengt ten slotte in herinnering dat het eigen is aan een algemene en abstracte norm dat zij geen onderscheid maakt tussen alle mogelijk denkbare situaties. Hij besluit daaruit dat de in het geding zijnde bepaling niet discriminerend is.

A.3.2. De eisende partij voor het verwijzende rechtscollege merkt allereerst op dat de tweede prejudiciële vraag betrekking heeft op de identieke behandeling van de verschillende erin vermelde categorieën van ondernemingen.

Zij doet gelden dat de in het geding zijnde bepaling discriminerend is, in zoverre zij werkgevers uit onderscheiden activiteitensectoren op dezelfde manier behandelt. Zij beklemtoont dat er substantiële afwijkingen kunnen bestaan niet alleen onder de werkgevers uit onderscheiden activiteitensectoren, maar ook onder de werkgevers uit eenzelfde activiteitensector. Zij verwijst eveneens naar het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State over het voorontwerp dat aan de oorsprong ligt van de programmawet van 27 december 2021.

De eisende partij voor het verwijzende rechtscollege voegt eraan toe dat de in het geding zijnde bepaling discriminerend is, in zoverre zij, enerzijds, de gewone werkgevers en, anderzijds, de ondernemingen met een sociaal oogmerk waarvan het wezenlijke doel erin bestaat de personen die van de traditionele arbeidsmarkt zijn uitgesloten opnieuw tewerk te stellen, op dezelfde manier behandelt. Met verwijzing naar verschillende studies beklemtoont zij dat de ongeschoolden of de laaggeschoolden die van de traditionele arbeidscircuits zijn uitgesloten of die bijzonder moeilijk aansluiting erbij vinden, in het algemeen een zwakker gezondheidsprofiel hebben. Zij voert aan dat het doel dat erin bestaat de werkgevers aan te sporen een actief preventiebeleid te voeren teneinde de intredes in invaliditeit te verminderen, structureel ongeschikt is voor bepaalde categorieën van werkgevers, met name de ondernemingen met een sociaal oogmerk. Aangezien die ondernemingen werknemers met een specifiek risico tewerkstellen, is het volgens haar niet redelijk verantwoord dat zij op dezelfde manier worden behandeld als de gewone werkgevers. Zij merkt voorts op dat de in het geding zijnde bepalingen in geen enkel correctiemechanisme voorzien voor de ondernemingen met een sociaal oogmerk. Zij merkt ten slotte op dat het begrip « sociale onderneming » geen feitelijke situatie is, aangezien dat begrip wordt gebruikt in artikel 8:5 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

4. Ten aanzien van de derde prejudiciële vraag

A.4.1. De Ministerraad verwijst allereerst, wat betreft het begrip « werkgever » in de zin van de wet van 5 december 1968 « betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités » (hierna : de wet van 5 december 1968), naar het arrest van het Hof nr. 59/2019 van 8 mei 2019 (ECLI:BE:GHCC:2019:ARR.059). Hij doet vervolgens gelden dat de wet van 5 december 1968 van toepassing is op de private sector. Daaruit volgt volgens hem dat de derde prejudiciële vraag kennelijk niet nuttig is voor de oplossing van het bodemgeschil, aangezien zij op de verkeerde interpretatie berust volgens welke diezelfde wet zonder onderscheid van toepassing zou zijn op de private sector en op de publieke sector.

Wat betreft het onderscheid dat de in het geding zijnde bepalingen maken tussen de werkgevers uit de private sector en die uit de publieke sector, verwijst de Ministerraad in ondergeschikte orde naar de arresten van het Hof nrs. 64/2001 (ECLI:BE:GHCC:2001:ARR.064) en 40/2002 (ECLI:BE:GHCC:2002:ARR.040). Hij merkt vervolgens op dat de keuze voor een verwijzing naar de wet van 5 december 1968 om het toepassingsgebied van een bijdrage te bepalen, niet volkomen nieuw is. Hij doet ten slotte gelden dat de categorieën van werkgevers die niet onder het toepassingsgebied van die wet vallen, werkgevers zijn die reeds « geresponsabiliseerd » zijn op het vlak van wedertewerkstelling of waarvan de werknemers, van nature, niet onder de in het geding zijnde responsabiliseringsmaatregel kunnen vallen. Hij besluit daaruit dat het redelijk verantwoord is dat die werkgevers niet aan de in het geding zijnde bijdrage zijn onderworpen.

NIET VERBETERDE KOPIE

A.4.2. De eisende partij voor het verwijzende rechtscollege merkt op dat de derde prejudiciële vraag net betrekking heeft op de uitsluiting van de meeste publieke werkgevers van het toepassingsgebied van de in het geding zijnde bepalingen. Volgens haar is die vraag klaarblijkelijk nuttig voor het bodemgeschil.

Zij doet vervolgens gelden dat het niet redelijk verantwoord is dat artikel 140, eerste lid, van de programmawet van 27 december 2021 de meeste publieke werkgevers uitsluit van het toepassingsgebied van de in het geding zijnde bijdrage, noch dat de artikelen 140, tweede lid, en 142 van dezelfde programmawet de publieke sector uitsluiten van de nadere regels om « de bovenmaatse instroom in invaliditeit » te bepalen. Ten aanzien van het doel van de wetgever dat erin bestaat de werkgevers te responsabiliseren voor de langdurige afwezigheden van hun werknemers, dient volgens haar geen onderscheid te worden gemaakt tussen de private werkgevers en de publieke werkgevers. Zij merkt op dat die laatsten overigens uitermate hoge absenteïsmecijfers wegens langdurige ziekte hebben, en voegt eraan toe dat de publieke werkgevers dezelfde risicoprofielen hebben als de private werkgevers. Volgens haar wordt evenmin aangetoond dat de stelsels die op publieke werkgevers van toepassing zijn niet verenigbaar zouden zijn met het in het geding zijnde responsabiliseringsmechanisme. Zij voert ten slotte aan dat de uitsluiting van de publieke werkgevers van het toepassingsgebied van de in het geding zijnde bepalingen een kennelijke scheeftrekking creëert en strijdig is met het responsabiliseringsdoel.

5. Ten aanzien van de vierde prejudiciële vraag

A.5.1. Wat de in artikel 140 van de programmawet van 27 december 2021 bedoelde drempel van 50 werknemers betreft, brengt de Ministerraad in herinnering dat de wetgever in sociaaleconomische aangelegenheden over een ruime beoordelingsvrijheid beschikt en geen rekening moet houden met alle mogelijke bijzondere situaties. Hij merkt op dat een dergelijke drempel eveneens in verschillende reglementeringen van sociaal recht (op Belgisch en Europees niveau), alsook in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen wordt gebruikt. De drempel van 50 werknemers strekt volgens hem ertoe te vermijden dat de kleine ondernemingen een buitensporige last moeten dragen. Hij besluit daaruit dat die drempel niet discriminerend is.

A.5.2. De eisende partij voor het verwijzende rechtscollege voert aan dat de drempel van 50 werknemers niet redelijk verantwoord is. Volgens haar zou die drempel tot gevolg kunnen hebben dat de ontwikkeling van ondernemingen wordt afgeremd. Zij verwijst eveneens naar het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State over het voorontwerp dat aan de oorsprong ligt van de programmawet van 27 december 2021. Zij voegt eraan toe dat niets toelaat ervan uit te gaan dat de werknemers van ondernemingen die minder dan 50 werknemers tewerkstellen, minder aan het invaliditeitsrisico zouden worden blootgesteld. Die drempel kan volgens haar niet worden verantwoord door overwegingen van administratieve haalbaarheid, aangezien de administratieve last van het in het geding zijnde responsabiliseringsmechanisme uitsluitend op de administratie rust. Nog volgens haar is de vergelijking die de Ministerraad met andere sociaalrechtelijke stelsels maakt niet pertinent, aangezien het criterium van de grootte van de onderneming in die andere stelsels op objectieve organisatorische redenen steunt, hetgeen te dezen niet het geval is.

6. Ten aanzien van de vijfde prejudiciële vraag

6.1. Het eerste onderdeel van de vijfde prejudiciële vraag

A.6.1. Met verwijzing naar het arrest van het Hof nr. 54/2013 van 18 april 2013 (ECLI:BE:GHCC:2013:ARR.054) doet de Ministerraad gelden dat het Hof niet bevoegd is om de formaliteiten die voorafgaan aan de aanneming van een wet, zoals de raadpleging van de Gegevensbeschermingsautoriteit, te toetsen.

Vervolgens merkt de Ministerraad op dat de Gegevensbeschermingsautoriteit wel degelijk een advies heeft gegeven voorafgaand aan de aanneming van de programmawet van 27 december 2021 (advies nr. 225/2021 van 3 december 2021). Volgens hem waarborgt het feit dat een dergelijk advies door een collegiaal orgaan wordt gegeven, een onderzoek door verschillende personen, zonder dat de mening van een lid primeert op de mening van de andere leden. Nog volgens hem wijst niets erop dat F.R. te dezen een vertekende mening heeft gehad die het desbetreffende advies zou hebben beïnvloed. Hij voegt eraan toe dat uit de lezing van dat advies blijkt dat de Gegevensbeschermingsautoriteit een ernstig onderzoek heeft uitgevoerd. Hij beklemtoont overigens dat, wanneer een lid ontslag neemt, zulks de geldigheid van alle adviezen die werden gegeven toen hij in functie was, niet in het geding brengt. Hij doet ten slotte gelden dat de artikelen 5, 6 en 7 van de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 « betreffende de bescherming van natuurlijke personen in

NIET VERBETERDE KOPIE

verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) » (hierna : de AVG) te dezen niet pertinent zijn, aangezien zij geen betrekking hebben op de adviesbevoegdheid van de toezichthoudende autoriteit.

A.6.2. De eisende partij voor het verwijzende rechtscollege voert allereerst aan dat de procedurele vereisten die uit het recht van de Europese Unie voortvloeien, niet tot loutere formaliteiten kunnen worden herleid. Volgens haar is de benadering van de Ministerraad niet verenigbaar met de recente rechtspraak van het Hof. Zij doet gelden dat artikel 36, lid 4, van de AVG geen loutere formele raadpleging oplegt, maar een daadwerkelijk advies vereist dat uitgaat van een werkelijk onafhankelijke autoriteit in de zin van de artikelen 51 en 52 van de AVG.

De eisende partij voor het verwijzende rechtscollege merkt vervolgens op dat het voormelde advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit nr. 225/2021 werd genomen in aanwezigheid van F.R. Met verwijzing naar een persartikel merkt zij op dat hij toen aan het hoofd stond van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid en van het platform eHealth, alsook van de vzw « Smals », die vrijwel alle geïnformatiseerde bewerkingen van de Staat uitvoert. Met verwijzing naar een tweede persartikel beklemtoont zij dat F.R., die in februari 2022 ontslag heeft genomen uit zijn mandaat bij de Gegevensbeschermingsautoriteit, een centraal figuur was in de inbreukprocedure die door de Europese Commissie werd ingesteld door zijn aanwezigheid binnen de voormelde Autoriteit. De eisende partij voor het verwijzende rechtscollege besluit daaruit dat de in het geding zijnde bepalingen niet werden voorafgegaan door een geldig advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit.

6.2. Het tweede onderdeel van de vijfde prejudiciële vraag

A.7.1. De Ministerraad voert allereerst aan dat dat onderdeel niet duidelijk is wat een eventuele discriminatie betreft, aangezien het geen enkel verschil in behandeling identificeert en het de te vergelijken categorieën van personen niet verduidelijkt. Wat de aangevoerde schending van artikel 22 van de Grondwet betreft, merkt hij op dat het verwijzende rechtscollege niet aangeeft welke elementen inzake de mededeling van gegevens door het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (hierna : het RIZIV) aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (hierna : de RSZ) niet geldig zouden zijn geregeld. Volgens de Ministerraad neemt die mededeling, die het voorwerp uitmaakt van artikel 146 van de programmawet van 27 december 2021, artikel 22 van de Grondwet en de AVG in acht. Hij beklemtoont in dat verband dat het voormelde artikel 146 uitdrukkelijk de autoriteit identificeert die bevoegd is om de gegevens te verwerken, alsook de aard van de meegedeelde gegevens, het welbepaalde doeleinde van de verwerking, de ontvangers van de gegevens en de van toepassing zijnde waarborgen. Hij besluit daaruit dat, in tegenstelling tot de situatie die werd onderzocht bij het arrest van het Hof nr. 110/2022 van 22 september 2022 (ECLI:BE:GHCC:2022:ARR.110), de programmawet van 27 december 2021 voorziet in een duidelijke, transparante en exhaustieve regeling van de gegevensstromen die noodzakelijk zijn voor de vaststelling van de in het geding zijnde bijdrage.

A.7.2. De eisende partij voor het verwijzende rechtscollege doet gelden dat de gegevensuitwisseling tussen het RIZIV en de RSZ niet wordt geregeld bij bepalingen die verenigbaar zijn met artikel 22 van de Grondwet en de AVG. Zij voert aan dat de overwegingen B.37.1 tot B.38.2 van het voormelde arrest van het Hof nr. 110/2022 te dezen kunnen worden overgenomen. Zij voegt eraan toe dat een inmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven – *a fortiori* wanneer zij betrekking heeft op gezondheidsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG – moet worden geregeld bij een duidelijke wetsbepaling, die zelf de essentiële elementen van de verwerking moet bepalen. Volgens haar voldoen de artikelen 143 en 146 van de programmawet van 27 december 2021 niet aan die vereisten, aangezien zij de categorieën van de meegedeelde gegevens niet volledig identificeren, de toegang ertoe noch de bewaringstermijn ervan beperken, geen enkele pseudonimisering opleggen en een overdreven ruim doel vermelden.

7. Ten aanzien van de zesde en de zevende prejudiciële vraag

A.8.1. De Ministerraad merkt op dat de zesde en de zevende prejudiciële vraag identiek zijn. Aangezien artikel 2 van de wet van 20 november 2022 « houdende diverse bepalingen inzake responsabilisering van de werkgevers inzake invaliditeit en inzake alternatieve financiering van de sociale zekerheid » (hierna : de wet van 20 november 2022) slechts één lid bevat, moet de zesde prejudiciële vraag volgens hem in die zin worden begrepen dat zij betrekking heeft op het lid van artikel 140 van de programmawet van 27 december 2021 dat « de werkgevers van de beschutte werkplaatsen en de maatwerkbedrijven behorende tot het paritair comité voor de beschutte

NIET VERBETERDE KOPIE

werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de maatwerkbedrijven » vrijstelt, zoals dat lid is ingevoegd bij artikel 2 van de wet van 20 november 2022.

De Ministerraad voert vervolgens aan dat de werkgevers die de voormelde vrijstelling genieten, enerzijds, en « de ondernemingen met een sociaal oogmerk die onder meer tot doel hebben om ongeschoolde of laaggeschoolde werkzoekenden die van de traditionele arbeidscircuits zijn uitgesloten of die bijzonder moeilijk aansluiting erbij vinden, aan werk te helpen », anderzijds, geen vergelijkbare categorieën zijn. Hij merkt immers op dat de werkgevers van de eerste categorie noodzakelijkerwijs tot doel hebben werknemers met een kwetsbaar gezondheidsprofiel tewerk te stellen, hetgeen verantwoordt dat zij van de in het geding zijnde bijdrage worden vrijgesteld teneinde die opdracht niet in het gedrang te brengen. Daarentegen hebben de werkgevers van de tweede categorie niet noodzakelijk tot doel werknemers met een dergelijk profiel tewerk te stellen. Volgens de Ministerraad heeft de wetgever willen voorzien in een vrijstelling voor de werkgevers die aan structurele beperkingen inzake gezondheid op het werk zijn onderworpen, en niet voor alle ondernemingen die een sociaal oogmerk nastreven. Hij verwijst ten slotte eveneens naar zijn argumentatie met betrekking tot de tweede prejudiciële vraag.

A.8.2. De eisende partij voor het verwijzende rechtscollege voert aan dat de twee door de zesde en de zevende prejudiciële vraag vergeleken categorieën van werkgevers zich in vergelijkbare situaties bevinden. Ten eerste doet zij gelden dat die twee categorieën gemeenschappelijke doelstellingen nastreven, namelijk werk aanbieden aan personen met een handicap of aan kwetsbare personen. Zij zet uiteen dat zij zelf een coöperatieve vennootschap is die als sociale onderneming is erkend, hetgeen inhoudt dat haar hoofddoel niet erin bestaat aan haar aandeelhouders een economisch of sociaal voordeel te verlenen, maar een positieve maatschappelijke impact te bewerkstelligen voor de mens, het milieu of de samenleving. Zij beklemtoont dat, volgens haar statuten, haar hoofddoel erin bestaat werk te verschaffen aan ongeschoolde, laaggeschoolde of middelmatig geschoolde werkzoekenden, die van de traditionele arbeidscircuits zijn uitgesloten of die zogenaamd « bijzonder moeilijk te plaatsen » zijn. Zij doet gelden dat haar bestaansreden aldus erin bestaat personen met een kwetsbaar arbeidsprofiel, bijvoorbeeld omdat zij langdurig arbeidsongeschikt waren, te valoriseren. Ten tweede merkt zij op dat de twee vergeleken categorieën dezelfde rechtsvorm kunnen bekleden, aangezien sommige maatwerkbedrijven coöperatieve vennootschappen zijn. Ten derde voert zij aan dat de twee vergeleken categorieën soortgelijke activiteiten aan hun werknemers voorstellen. Volgens haar is het verschil in behandeling tussen die twee categorieën van werkgevers niet redelijk verantwoord ten aanzien van de *ratio legis* van de bij de wet van 20 november 2022 ingevoerde vrijstelling, namelijk de vrijstelling van de werkgevers die tot doel hebben personen met een kwetsbaar gezondheidsprofiel kansen op werk te bieden. Zij verwijst ten slotte naar haar argumentatie met betrekking tot de tweede prejudiciële vraag.

B. Beoordeling door het Hof

1. Ten aanzien van de in het geding zijnde bepalingen en de context ervan

B.1. De prejudiciële vragen hebben betrekking op de « responsabiliseringsbijdrage [van de] werkgevers inzake invaliditeit », bedoeld in de artikelen 139 tot 148 van de programmawet van 27 december 2021, zoals respectievelijk gewijzigd bij de wet van 20 november 2022 « houdende diverse bepalingen inzake responsabilisering van de werkgevers inzake invaliditeit en inzake alternatieve financiering van de sociale zekerheid » (hierna : de wet van 20 november 2022) en bij de wet van 21 december 2023 « tot wijziging van de programmawet van 27 december 2021, wat de responsabiliseringsbijdrage inzake invaliditeit verschuldigd door bepaalde werkgevers betreft » (hierna : de wet van 21 december 2023).

NIET VERBETERDE VERSIE

B.2.1. De in het geding zijnde bijdrage is verschuldigd door de werkgevers die onder het toepassingsgebied van de wet van 5 december 1968 « betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités » (hierna : de wet van 5 december 1968) vallen, die ten minste 50 werknemers tewerkstellen en die ten opzichte van hun activiteitensector en de algemene private sector een bovenmaatse instroom van werknemers in invaliditeit hebben, dat wil zeggen de werknemers van wie de arbeidsongeschiktheid voortduurt na de periode van primaire ongeschiktheid van een jaar.

Die bijdrage past in het kader van verschillende maatregelen die ertoe strekken « de reïntegratie van langdurig zieken op het werk en de arbeidsmarkt [te] bevorderen » (*Parl. St.*, Kamer, 2021-2022, DOC 55-2349/001, pp. 121-122). Zij heeft meer in het bijzonder tot doel « ondernemingen met een substantieel afwijkende instroom in de langdurige arbeidsongeschiktheid (invaliditeit) [te responsabiliseren]. Afwijkend ten opzichte van zowel het sectorgemiddelde als het globale gemiddelde in de private sector ». Een dergelijke afwijking is immers een indicator dat « er binnen de onderneming zowel iets mis is met de organisatie van het werk als van ontoereikende inspanningen om mensen met een aandoening terug te re-integreren alvorens zij in de langdurige arbeidsongeschiktheid belanden » (*Parl. St.*, Kamer, 2021-2022, DOC 55-2349/007, pp. 6-7). De in het geding zijnde bijdrage heeft aldus tot doel « structurele afwijkingen te heroriënteren » en niet « toevallige afwijkingen ten opzichte van het sector- of algemeen gemiddelde, die kunnen te wijten zijn aan een samenloop van omstandigheden, te sanctioneren » (*Parl. St.*, Kamer, 2021-2022, DOC 55-2349/001, p. 123). Met andere woorden, « het doel van deze maatregel [is] niet […] om zo veel mogelijk bijdragen te innen maar om te sensibiliseren en de wijze van omgang met zieke werknemers bij te sturen » (*Parl. St.*, Kamer, 2021-2022, DOC 55-2349/007, pp. 7-8).

B.2.2. Artikel 139 van de programmawet van 27 december 2021 bevat meerdere definities :

« Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder :

1° ‘ werkgever ’ : de werkgevers en de personen die hiermee worden gelijkgesteld bedoeld in artikel 1, § 1, van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

NIET VERBETERDE KOPIE

2° ‘ invaliditeit ’ : de periode van arbeidsongeschiktheid bedoeld in artikel 93 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994;

3° ‘ primaire arbeidsongeschiktheid ’ : het tijdvak van arbeidsongeschiktheid bedoeld in artikel 87 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994;

4° ‘ kwartaal Q ’ : het kwartaal waarin de invaliditeit een aanvang neemt;

5° ‘ kwartaal Q-1 ’ : het kwartaal voorafgaand aan kwartaal Q;

6° ‘ kwartaal Q-4 ’ : het vierde kwartaal voorafgaand aan kwartaal Q;

7° ‘ refertekwartalen Q-4 ’ : kwartaal Q en de drie kwartalen voorafgaand aan kwartaal Q;

8° ‘ referteperiode ’ : de periode bestaande uit het vierde kwartaal van het voorlaatste jaar (n-2) en het eerste, tweede en derde kwartaal van het vorig jaar (n-1) ».

B.2.3. De artikelen 140 tot 144 van de programmawet van 27 december 2021 stellen de voorwaarden vast waaronder de in het geding zijnde bijdrage verschuldigd is en regelen de berekeningswijze en de inning ervan.

Artikel 140 van de programmawet van 27 december 2021, zoals gewijzigd bij de wet van 20 november 2022, bepaalt :

« Een trimestriële responsabiliseringsbijdrage is verschuldigd door de werkgevers die onder het toepassingsgebied vallen van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités met een bovenmaatse instroom van werknemers in invaliditeit, overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk.

Onder bovenmaatse instroom in de invaliditeit wordt verstaan : het gemiddelde van de verhoudingen tussen de intredes in invaliditeit in kwartaal Q en elk der drie voorafgaande kwartalen ten opzichte van de totale tewerkstellingen in elk der overeenstemmende kwartalen van het voorafgaande kalenderjaar ligt zowel X maal hoger dan bij ondernemingen behorende tot dezelfde activiteitensector als Y maal hoger dan bij de algemene private sector, bepaald overeenkomstig artikel 142.

De responsabiliseringsbijdrage is verschuldigd wanneer bij de werkgever in de refertekwartalen minstens drie werknemers in invaliditeit zijn getreden. De Koning kan, bij in Ministerraad overlegd besluit, het aantal tijdens de refertekwartalen in invaliditeit getreden werknemers, verhogen of verlagen.

In afwijking van het eerste lid, zijn van deze bijdrage vrijgesteld de werkgevers van de beschutte werkplaatsen en de maatwerkbedrijven behorende tot het paritair comité voor de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de maatwerkbedrijven.

NIET VERBETERDE KOPIE

In afwijking van het eerste lid, zijn van deze bijdrage vrijgesteld de werkgevers die gedurende het jaar waarin kwartaal Q-1 valt, gemiddeld minder dan 50 werknemers tewerkstelden, berekend op grond van het gemiddeld aantal tewerkgestelde werknemers tijdens de referteperiode zoals bepaald bij artikel 141.

Voor de toepassing van de bepalingen van dit hoofdstuk wordt geen rekening gehouden met werkgevers die gedurende het jaar waarin kwartaal Q-1 valt, gemiddeld minder dan 50 werknemers tewerkstelden, berekend op grond van het gemiddeld aantal tewerkgestelde werknemers tijdens de referteperiode zoals bepaald bij artikel 141 ».

Artikel 141 van de programmawet van 27 december 2021 bepaalt :

« Om het gemiddeld aantal tewerkgestelde werknemers tijdens de referteperiode te berekenen, wordt het totaal van de op het einde van elk kwartaal van de referteperiode aangegeven werknemers, gedeeld door het aantal kwartalen waarvoor de werkgever, aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, werknemers aangegeven heeft die onderworpen zijn aan de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

Indien op de dag waarop de in het eerste lid bedoelde berekening gebeurt, een of meer aangiftes die betrekking hebben op de referteperiode ontbreken bij de Rijksdienst, wordt voor het ontbrekende tijdvak het rekenkundig gemiddelde van het op de ingediende aangiften voorkomende aantal werknemers genomen.

Indien de werkgever voor de bedoelde referteperiode geen aangiftes moet overmaken aan de Rijksdienst, wordt voor de bepaling van het gemiddelde verwezen naar het aantal werknemers tewerkgesteld op de laatste dag van het kwartaal waarbinnen de eerste tewerkstelling volgend op de referteperiode plaatsgreep ».

Artikel 142 van de programmawet van 27 december 2021, zoals vervangen bij de wet van 20 november 2022, bepaalt :

« § 1. De verhouding van de instroom van werknemers in invaliditeit ten opzichte van ondernemingen behorende tot dezelfde activiteitensector in kwartaal Q wordt bepaald aan de hand van de eerste vier cijfers van de NACE-classificatie van economische activiteit voor wat betreft de hoofdactiviteit van de werkgever, wanneer en voor zover er met ten minste tien werkgevers met dezelfde eerste vier cijfers van de NACE-classificatie kan worden vergeleken.

Indien de bepaling aan de hand van dezelfde eerste vier cijfers van de NACE-classificatie minder dan tien vergelijkingspunten oplevert, wordt de in het eerste lid bedoelde verhouding bepaald ten opzichte van ten minste tien werkgevers aan de hand van de eerste drie cijfers van de NACE-classificatie voor wat betreft de hoofdactiviteit van de werkgever.

Indien de bepaling aan de hand van dezelfde eerste drie cijfers van de NACE-classificatie minder dan tien vergelijkingspunten oplevert, wordt de in het eerste lid bedoelde verhouding

NIET VERBETERDE KOPIE

bepaald ten opzichte van ten minste tien werkgevers aan de hand van de eerste twee cijfers van de NACE-classificatie voor wat betreft de hoofdactiviteit van de werkgever.

Indien de bepaling aan de hand van dezelfde eerste twee cijfers van de NACE-classificatie minder dan tien vergelijkingspunten oplevert, wordt, in afwijking van artikel 140, tweede lid, voor het bepalen van de bovenmaatse instroom in invaliditeit, geen rekening gehouden met de verhouding van de instroom van werknemers in invaliditeit ten opzichte van ondernemingen behorende tot dezelfde activiteitensector. In voorkomend geval wordt de bovenmaatse instroom in invaliditeit enkel bepaald ten opzichte van de ondernemingen in de algemene private sector.

§ 2. Voor het bepalen van de verhouding van de instroom van werknemers in invaliditeit ten opzichte van ondernemingen in de algemene private sector in kwartaal Q, wordt rekening gehouden met alle werkgevers die onder het toepassingsgebied vallen van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités.

§ 3. Voor het bepalen van de bovenmaatse instroom in invaliditeit en van het aantal in invaliditeit getreden werknemers wordt geen rekening gehouden met werknemers die op de datum van aanvang van de invaliditeit beschikken over de toelating tot werkhervatting bedoeld in artikel 100, § 2, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994.

§ 4. Voor het bepalen van de totale tewerkstelling bij de werkgever gedurende de met de refertekwartalen overeenstemmende kwartalen van het voorafgaande kalenderjaar wordt rekening gehouden met het aantal voltijdse equivalente werknemers tewerkgesteld bij de werkgever gedurende deze kwartalen die op de laatste dag van kwartaal Q-4 ten minste drie achtereenvolgende jaren zonder onderbreking bij de betreffende werkgever tewerkgesteld zijn. Eén voltijds equivalente werknemer komt overeen met de voltijdse tewerkstelling van één werknemer gedurende de betreffende kwartalen waarbij de aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid aangegeven dagen normale werkelijke arbeid, de dagen wettelijke vakantie, de dagen bijkomende vakantie, de dagen vakantie krachtens algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst en de dagen tijdelijke werkloosheid in rekening worden gebracht.

§ 5. De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de criteria en de nadere regels voor de vaststelling van de bovenmaatse instroom van werknemers in invaliditeit nader bepalen, met inbegrip van de factoren ‘ X ’ en ‘ Y ’ bedoeld in artikel 140, tweede lid ».

Artikel 143 van de programmawet van 27 december 2021 bepaalt :

« § 1. De trimestriële responsabiliseringsbijdrage bedraagt 0,625 % van de aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid aangegeven bijdrageplichtige lonen van kwartaal Q-1 en wordt vastgesteld op basis van de gegevens inzake instroom in invaliditeit meegedeeld door het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering.

Voor de werknemers voor wie de sociale zekerheidsbijdragen worden berekend op het loon, vermeerderd met 8 %, ingevolge artikel 19, § 1, tweede lid, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, houdt men voor de toepassing van het eerste lid rekening met het loon aan 108 %.

NIET VERBETERDE KOPIE

Voor de berekening van de responsabiliseringsbijdrage wordt geen rekening gehouden met de bedragen die verschuldigd zijn onafhankelijk van het aantal effectief gewerkte dagen tijdens het aangiftekwartaal, andere dan de bedragen die betrekking hebben op de beëindiging van de arbeidsovereenkomst.

§ 2. Voor de berekening van de responsabiliseringsbijdrage wordt voor wat betreft de instroom van werknemers in invaliditeit rekening gehouden met de meerderjarige werknemers die op de datum van de aanvang van de primaire arbeidsongeschiktheid de leeftijd van 55 jaar nog niet hebben bereikt en die op dat ogenblik gedurende ten minste drie achtereenvolgende jaren zonder onderbreking bij de betreffende werkgever tewerkgesteld zijn.

§ 3. De Koning, bij in Ministerraad overlegd besluit, kan de berekeningswijze en nadere modaliteiten inzake berekening en inning van de responsabiliseringsbijdrage nader bepalen ».

Artikel 144 van de programmawet van 27 december 2021 bepaalt :

« De trimestriële responsabiliseringsbijdrage wordt door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid berekend en via een debetbericht samen met de bijdragen voor het tweede kwartaal volgend op kwartaal Q (Q+2) geïnd.

De bepalingen van het algemene stelstel van de sociale zekerheid voor werknemers, inzonderheid wat betreft de aangiften met verantwoording van de bijdragen, de termijnen inzake de betaling, de toepassing van de burgerlijke sancties en van de strafbepalingen, het toezicht, de aanwijzing van de rechter bevoegd in geval van betwisting, de verjaring inzake rechtsvorderingen, het voorrecht en de mededeling van het bedrag van de schuldvordering van de Rijksdienst, zijn van toepassing ».

Wat betreft de in artikel 140, tweede lid, van de programmawet van 27 december 2021 bedoelde factoren « X » en « Y » om te bepalen of de instroom in invaliditeit bovenmaats is, blijkt uit de parlementaire voorbereiding dat het de bedoeling van de wetgever was dat de waarde van factor « X », die op de sectorale vergelijking van toepassing is, kleiner is dan die van factor « Y », die op de vergelijking met de algemene private sector van toepassing is (*Parl. St.*, Kamer, 2021-2022, DOC 55-2349/001, p. 123). Die factoren werden respectievelijk vastgelegd op twee (factor « X ») en op drie (factor « Y ») bij het koninklijk besluit van 13 december 2022 « tot uitvoering van artikel 142, § 5, van de programmawet van 27 december 2021 ».

B.2.4. Artikel 145 van de programmawet van 27 december 2021 stelt dat de werkgevers van wie de situatie ongunstig evolueert, hiervan proactief door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (hierna : de RSZ) op de hoogte worden gehouden. Het bepaalt :

NIET VERBETERDE KOPIE

« De werkgevers [wier] gemiddelde instroom van werknemers in invaliditeit ongunstig evolueert, worden hiervan proactief door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid op de hoogte gehouden.

De Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, kan de nadere regels van de in het eerste lid bedoelde proactieve mededelingen nader bepalen ».

Op grond van die bepaling heeft de Koning het koninklijk besluit van 19 december 2022 « tot uitvoering van artikel 145 van de programmawet van 27 december 2021 betreffende de proactieve mededeling aan werkgevers [wier] gemiddelde instroom van werknemers in invaliditeit ongunstig evolueert » genomen.

B.2.5. Artikel 146 van de programmawet van 27 december 2021, waarvan het tweede lid is gewijzigd bij de wet van 21 december 2023, bepaalt de categorieën van persoonsgegevens die worden verwerkt met het oog op de berekening en de inning van de in het geding zijnde bijdrage en met het oog op de voormelde proactieve informatie. Het bepaalt :

« Met het oog op de berekening en inning van de responsabiliseringsbijdrage en met het oog op de proactieve informatie bedoeld in artikel 145, deelt het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering ieder kwartaal aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid de volgende persoonsgegevens mee betreffende de instroom van werknemers in invaliditeit :

1° het identificatienummer bedoeld in artikel 8, § 1, 1° of 2°, van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid;

2° de geboortedatum;

3° de datum van aanvang van de primaire arbeidsongeschiktheid;

4° de datum van aanvang van invaliditeit.

Naast de persoonsgegevens bedoeld in het eerste lid, verwerkt de Rijksdienst voor sociale zekerheid, in de hoedanigheid van verwerkingsverantwoordelijke, met het oog op de berekening en de inning van de responsabiliseringsbijdrage en met het oog op de proactieve informatie bedoeld in artikel 145, de volgende categorieën van persoonsgegevens :

1° het identificatienummer, bedoeld in artikel 8, § 1, 1° of 2°, van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, van de werknemers;

2° de geboortedatum van de werknemers;

3° het ondernemingsnummer bedoeld in artikel III.17 van het Wetboek van economisch recht;

NIET VERBETERDE KOPIE

4° het inschrijvingsnummer van de werkgever bij de Rijksdienst voor sociale zekerheid bedoel in artikel 33, § 1, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

5° de NACE-BEL-code van classificatie van economische activiteit voor wat betreft de hoofdactiviteit van de werkgever;

6° de belangrijkheidscode van de werkgever, meer bepaald het gemiddelde van het tijdens de referteperiode aantal tewerkgestelde werknemers;

7° in voorkomend geval, het paritair comité of paritair subcomité waaronder de werkgever ressorteert;

8° de contractueel gemiddelde arbeidsduur van de werknemers;

9° de datum van het begin en het einde van de tewerkstelling;

10° de prestatiecodes van de werknemer;

11° het aan de voormelde Rijksdienst aangegeven bijdrageplichtig loon, met inbegrip van de bezoldigingscodes, op kwartaalbasis;

12° de werkgeverscategorie.

De persoonsgegevens bedoeld in het tweede lid zijn afkomstig uit de volgende gegevensbanken :

1° het werkgeversrepertorium, beheerd door de Rijksdienst voor sociale zekerheid;

2° de gegevensbank inzake de multifunctionele aangiften beheerd door de Rijksdienst voor sociale zekerheid bedoeld in artikel 21 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

De persoonsgegevens bedoeld in het eerste en het tweede lid worden door de voormelde Rijksdienst niet langer bewaard dan noodzakelijk voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt en worden uiterlijk 3 jaar te rekenen vanaf de datum van ontvangst van deze persoonsgegevens vernietigd ».

B.2.6. Artikel 147 van de programmawet van 27 december 2021, zoals gewijzigd bij de wet van 20 november 2022, regelt de aanwending van de opbrengsten van de in het geding zijnde bijdrage. Het bepaalt :

« § 1. De Rijksdienst voor Sociale Zekerheid stort de opbrengst van de in artikel 143 bedoelde bijdrage aan het Fonds voor bestaanszekerheid van de paritaire comités of paritaire subcomités waaronder de werkgever ressorteert in de mate en onder de voorwaarden zoals bepaald in de paragrafen 2 tot 5.

NIET VERBETERDE KOPIE

§ 2. De gestorte opbrengsten zijn bestemd voor preventieve maatregelen inzake gezondheid en veiligheid op het werk en/of maatregelen inzake duurzame herinschakeling van langdurig zieken. De bevoegde paritaire comités of paritair subcomités sluiten over deze inspanningen een collectieve arbeidsovereenkomst af.

In deze collectieve arbeidsovereenkomst worden de instellingen aangeduid die belast zijn met de besteding en het gebruik van de gelden voor de inspanningen bedoeld in het eerste lid. Deze instellingen moeten opgericht zijn volgens de bepalingen van de wet van 7 januari 1958 betreffende de Fondsen voor bestaanszekerheid.

§ 3. Het beheersorgaan van het Fonds maakt elk jaar een verslag op over de responsabiliseringsbijdrage. Dit verslag bevat minstens :

- het bedrag dat werd ontvangen van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid;

- de lijst van maatregelen die werden genomen in het kader van dit artikel;

- de aanwending van de middelen.

Het in het eerste lid bedoelde verslag wordt jaarlijks, samen met het verslag bedoeld in artikel 13 van de wet van 7 januari 1958 betreffende de Fondsen voor bestaanszekerheid, overgemaakt aan de voorzitter van het bevoegd paritair (sub)comité die ze onmiddellijk voorlegt aan het paritair (sub)comité. De voorzitter van het paritair (sub)comité bezorgt vervolgens onmiddellijk een afschrift van dit verslag aan de griffie van de Algemene Directie Collectieve Arbeidsbetrekkingen van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

§ 4. De Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, bepaalt de nadere regelen en voorwaarden inzake :

- de storting van de bijdrage door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid aan de betrokken Fondsen;

- de bestemming van de opbrengsten die door de voormelde Rijksdienst niet kunnen worden overgemaakt aan een Fonds voor bestaanszekerheid;

- de inhoud van het evaluatieverslag, het financieel overzicht en hun neerleggingstermijnen.

§ 5. De Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, duidt de ambtenaren aan die toezicht houden op de naleving van de voorwaarden en de verplichtingen van dit artikel ».

Op grond van die bepaling heeft de Koning het koninklijk besluit van 1 oktober 2023 « tot uitvoering van artikel 147, § 4 en § 5, van de programmawet van 27 december 2021 betreffende de responsabiliseringsbijdrage » genomen.

NIET VERBETERDE KOPIE

B.2.7. De artikelen 147/1 tot 147/3 van de programmawet van 27 december 2021, zoals ingevoegd bij de wet van 21 december 2023, voorzien in specifieke bepalingen voor de werkgevers van wie de hoofdactiviteit « uitzendbureaus » of « algemene reiniging van gebouwen » betreft.

B.2.8. Het in het geding zijnde stelsel is in werking sinds 1 januari 2022 en is van toepassing op de periodes van invaliditeit die vanaf die datum een aanvang hebben genomen (artikel 148 van de programmawet van 27 december 2021; zie ook artikel 4 van de wet van 20 november 2022 en artikel 6 van de wet van 21 december 2023).

B.2.9. De artikelen 147/1 tot 147/3 van de programmawet van 27 december 2021 werden gewijzigd bij de artikelen 3 tot 5 van de wet van 14 januari 2026 « houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken » (hierna : de wet van 14 januari 2026), die uitwerking hebben met ingang van 1 januari 2025 (artikel 14 van de wet van 14 januari 2026).

De wet van 19 december 2025 « tot uitvoering van een versterkt terug naar werkbeleid in geval van arbeidsongeschiktheid » (hierna : de wet van 19 december 2025) voert een nieuw stelsel in voor de « solidariteitsbijdrage [van de] werkgevers inzake primaire arbeidsongeschiktheid » (artikelen 17 tot 24). Wat betreft de responsabiliseringsbijdrage van de werkgevers inzake invaliditeit bedoeld in de artikelen 139 tot 148 van de programmawet van 27 december 2021, bepalen de artikelen 25 en 26 van de wet van 19 december 2025 :

« Art. 25. De laatste berekening en inning van de responsabiliseringsbijdrage inzake invaliditeit bedoeld in titel 8, hoofdstuk 5, van de programmawet van 27 december 2021, door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid geschiedt via een debetbericht samen met de bijdragen voor het vierde kwartaal 2025, overeenkomstig artikel 144 van de programmawet van 27 december 2021.

Art. 26. In titel 8 van de programmawet van 27 december 2021 wordt hoofdstuk 5, dat de artikelen 139 tot 148 bevat, opgeheven.

Dit artikel treedt in werking op 1 april 2026 ».

De artikelen 7 en 8 van de wet van 28 juni 2026 « houdende diverse dringende bepalingen inzake sociale zaken » (hierna : de wet van 28 juni 2026), die hoofdstuk 4 van die wet vormen, bepalen :

NIET VERBETERDE KOPIE

« Art. 7. § 1. In afwijking van artikel 26 van de wet van 19 december 2025 tot uitvoering van een versterkt Terug Naar Werkbeleid in geval van arbeidsongeschiktheid worden hoofdstuk 5 van titel 8 van de programmawet van 27 december 2021, het koninklijk besluit van 1 oktober 2023 tot uitvoering van artikel 147, § 4 en § 5, van de programmawet van 27 december 2021, alsook de collectieve arbeidsovereenkomsten en rechtshandelingen die in uitvoering van voormelde wet en voormeld koninklijk besluit zijn genomen, voor de periode van 1 april 2026 tot 30 juni 2034 geacht zonder onderbreking van toepassing te zijn gebleven.

§ 2. Hoofdstuk 5 van titel 8 van de programmawet van 27 december 2021 treedt buiten werking op 1 juli 2034.

§ 3. Het koninklijk besluit van 1 oktober 2023 tot uitvoering van artikel 147, § 4 en § 5, van de programmawet van 27 december 2021 betreffende de responsabiliseringsbijdrage wordt opgeheven op 1 juli 2034.

Art. 8. Dit hoofdstuk heeft uitwerking met ingang van 31 maart 2026 ».

Die bepalingen van de wet van 14 januari 2026, van de wet van 19 december 2025 en van de wet van 28 juni 2026 zijn *ratione temporis* niet van toepassing op het voor het verwijzende rechtscollege hangende geschil.

2. Ten aanzien van de prejudiciële vragen

2.1. De tweede, zesde en zevende prejudiciële vraag

B.3. De tweede prejudiciële vraag heeft betrekking op de bestaanbaarheid van artikel 140 van de programmawet van 27 december 2021 met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre die bepaling de werkgevers en de werknemers van alle activiteitensectoren identiek behandelt. Die prejudiciële vraag heeft eveneens betrekking op de identieke behandeling van, enerzijds, de werkgevers en de werknemers van « ondernemingen met een sociaal oogmerk », met name die welke « tot doel hebben om ongeschoolde of laaggeschoolde werkzoekenden die van de traditionele arbeidscircuits zijn uitgesloten of die bijzonder moeilijk aansluiting erbij vinden, aan werk te helpen » en, anderzijds, de werkgevers en de werknemers van andere ondernemingen die aan de in het geding zijnde bijdrage zijn onderworpen, met name die welke een commercieel oogmerk nastreven.

B.4. De regeling betreffende de vennootschap met sociaal oogmerk, die was opgenomen in de artikelen 661 en volgende van het Wetboek van vennootschappen van 7 mei 1999, werd

NIET VERBETERDE KOPIE

vervangen door de regeling inzake de coöperatieve vennootschap erkend als sociale onderneming bedoeld in artikel 8:5 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (*Parl. St.*, Kamer, 2017-2018, DOC 54-3119/001, pp. 278-279). Voor de vennootschappen met sociaal oogmerk die bestonden op de datum van inwerkingtreding van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, werd in een weerlegbaar vermoeden van erkenning als sociale onderneming voorzien in artikel 42, § 1, van de wet van 23 maart 2019 « tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen » en in de artikelen 2 tot 4 van het koninklijk besluit van 28 juni 2019 « tot uitvoering van artikel 42, § 4, van de wet van 23 maart 2019 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen inzake het vermoeden van erkenning als landbouwonderneming en als sociale onderneming ». De verwijzing naar de « ondernemingen met een sociaal oogmerk » in de tweede prejudiciële vraag moet derhalve in die zin worden begrepen dat ze betrekking heeft op de vennootschappen die zijn erkend of vermoed te zijn erkend als sociale onderneming.

B.5. De zesde en de zevende prejudiciële vraag hebben betrekking op een soortgelijke rechtsvraag. Die vragen peilen naar de bestaanbaarheid, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van het verschil in behandeling tussen, enerzijds, de werkgevers en de werknemers « van de beschutte werkplaatsen en de maatwerkbedrijven behorende tot het paritair comité voor de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de maatwerkbedrijven » en, anderzijds, de werkgevers en de werknemers van vennootschappen die zijn erkend of vermoed te zijn erkend als sociale onderneming, met name die welke « tot doel hebben om ongeschoolde of laaggeschoolde werkzoekenden die van de traditionele arbeidscircuits zijn uitgesloten of die bijzonder moeilijk aansluiting erbij vinden, aan werk te helpen ». Enkel de werkgevers van de eerste categorie zijn vrijgesteld van de in het geding zijnde bijdrage krachtens artikel 140, vierde lid, van de programmawet van 27 december 2021, zoals ingevoegd bij artikel 2 van de wet van 20 november 2022. Aangezien het in het geding zijnde verschil in behandeling uit die bepaling voortvloeit, beperkt het Hof zijn onderzoek daartoe.

B.6. Het Hof onderzoekt de tweede, zesde en zevende prejudiciële vraag samen, gelet op hun onderlinge samenhang.

B.7. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet waarborgen het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

NIET VERBETERDE KOPIE

Het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie sluit niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Dat beginsel verzet zich overigens ertegen dat categorieën van personen die zich ten aanzien van de betwiste maatregel in wezenlijk verschillende situaties bevinden, op identieke wijze worden behandeld zonder dat daarvoor een redelijke verantwoording bestaat.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden wanneer vaststaat dat geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.8.1. De Ministerraad voert aan dat de in de zesde en de zevende prejudiciële vraag beoogde categorieën van personen niet vergelijkbaar zijn.

B.8.2. Verschil en niet-vergelijkbaarheid mogen niet worden verward. De verschillen waarnaar de Ministerraad verwijst, kunnen weliswaar een element zijn in de beoordeling van het verschil in behandeling, maar ze kunnen niet volstaan om tot niet-vergelijkbaarheid te besluiten. Zo niet zou de toetsing aan het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie van elke inhoud worden ontdaan.

B.9. Zoals uit de in B.2.1 vermelde parlementaire voorbereiding blijkt, past de in het geding zijnde bijdrage binnen de doelstelling om langdurige arbeidsongeschiktheden te voorkomen en het daaruit voortvloeiende verwijderd zijn van de arbeidsmarkt te bestrijden. Zodoende strekt zij ertoe de werkgevers bij wie het aantal intredes in invaliditeit structureel te hoog is in vergelijking met de sectorgebonden en algemene gemiddelden, financieel verantwoordelijk te maken, zodat zij de manier waarop zij hiermee omgaan bijsturen. Die doelstellingen zijn legitiem.

B.10.1. In sociaaleconomische aangelegenheden beschikt de wetgever over een ruime beoordelingsvrijheid om de maatregelen te bepalen die moeten worden aangenomen om de door hem vastgestelde doelstellingen te bereiken.

NIET VERBETERDE KOPIE

B.10.2. De wetgever kan daarenboven geen rekening houden met de bijzonderheden van elk gegeven geval. Hij moet gebruik kunnen maken van categorieën die, noodzakelijkerwijs, de verscheidenheid van toestanden slechts met een zekere graad van benadering opvangen.

B.11. Ten aanzien van de in B.9 vermelde doelstellingen is de betaling van een responsabiliseringsbijdrage door de werkgevers die een bovenmaatse instroom van werknemers in invaliditeit hebben, een pertinente maatregel. In het licht van die doelstellingen vermocht de wetgever redelijkerwijs gebruik te maken van het criterium van de intrede in invaliditeit, aangezien, zoals uit de in B.2.1 vermelde parlementaire voorbereiding blijkt, een te hoge instroom in invaliditeit een indicator kan zijn dat er binnen de betrokken onderneming iets schort aan de organisatie van het werk en dat de inspanningen die worden gedaan om haar werknemers in arbeidsongeschiktheid te re-integreren niet toereikend zijn.

B.12.1. De wetgever heeft bovendien in verschillende maatregelen voorzien die gericht zijn op de werkgevers die de in het geding zijnde bijdrage verschuldigd zijn.

B.12.2. Ten eerste is de in het geding zijnde bijdrage niet verschuldigd door de werkgevers die minder dan 50 werknemers tewerkstellen (artikelen 140, vijfde lid, en 141 van de programmawet van 27 december 2021).

In antwoord op een opmerking van de afdeling wetgeving van de Raad van State over de verantwoording van die vrijstelling (*Parl. St.*, Kamer, 2021-2022, DOC 55-2349/001, pp. 268-269) vermeldt de parlementaire voorbereiding dat « in zeer kleine ondernemingen […] het toepassen van de formule intrede invaliditeit/volume VTE », waarin artikel 140, tweede lid, van de programmawet van 27 december 2021 voorziet, « tot ratio's [zou] kunnen leiden waarbij ook werkgevers met medewerkers waarvan de invaliditeit voortvloeit uit aandoeningen waarop het beleid van de onderneming geen of nauwelijks impact heeft toch een responsabiliseringsbijdrage verschuldigd zouden zijn » (*ibid.*, p. 124). « Om de beoogde doelstelling te bereiken, namelijk ' werkgevers–uitschieters ' waarvan de instroom in de invaliditeit van hun medewerkers (deels) te wijten is aan de werksituatie te sensibiliseren, is [bijgevolg] een [zekere] schaalgrootte nodig teneinde geen statistische vertekening te hebben » (*ibid.*).

NIET VERBETERDE KOPIE

B.12.3. Ten tweede wordt in meerdere waarborgen voorzien in het kader van de berekeningen met betrekking tot de intredes in invaliditeit.

De betrokken bepalingen verduidelijken ten eerste de categorieën van werknemers die in aanmerking worden genomen. Overeenkomstig artikel 143, § 2, van de programmawet van 27 december 2021, « wordt […] rekening gehouden met de meerderjarige werknemers die op de datum van de aanvang van de primaire arbeidsongeschiktheid de leeftijd van 55 jaar nog niet hebben bereikt en die op dat ogenblik gedurende ten minste drie achtereenvolgende jaren zonder onderbreking bij de betreffende werkgever tewerkgesteld zijn ». Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat het feit dat het in het geding zijnde stelsel de werknemers die 55 jaar of ouder zijn niet in aanmerking neemt, tot doel heeft de ondernemingen niet te ontmoedigen die werknemers aan te werven of in dienst te houden, omdat zij statistisch gezien wegens hun leeftijd sneller ziek kunnen worden (*Parl. St.*, Kamer, 2021-2022, DOC 55-2349/007, p. 7; 2022-2023, DOC 55-2927/003, p. 12; 2023-2024, DOC 55-3660/002, p. 9). Het vereiste van minstens drie jaar anciënniteit strekt, enerzijds, ertoe te vermijden dat bij de aanwerving van werknemers met een zwakker gezondheidsprofiel wordt gefilterd en, anderzijds, dat de werkgever niet verantwoordelijk wordt gehouden voor het gezondheidsverleden van een werknemer die recent in dienst is getreden (*ibid.*). Ten slotte wordt, krachtens artikel 142, § 3, van de programmawet van 27 december 2021, « geen rekening gehouden met werknemers die op de datum van aanvang van de invaliditeit beschikken over de toelating tot werkhervatting bedoeld in artikel 100, § 2, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 ».

Wat de berekening van de instroom in invaliditeit betreft, houdt artikel 140, tweede lid, van de programmawet van 27 december 2021 vervolgens rekening met « het voortschrijdend gemiddelde van vier kwartalen », zodat « eventuele incidentele afwijkingen tijdens één kwartaal – die kunnen te wijten zijn aan een samenloop van omstandigheden – uitgevlakt [worden] » (*Parl. St.*, Kamer, 2021-2022, DOC 55-2349/001, p. 122).

Opdat de instroom in invaliditeit bij een werkgever als bovenmaats wordt aangemerkt, moet die instroom zowel een bepaalde factor (X) in vergelijking met de werkgevers van dezelfde activiteitensector als een andere factor (Y) in vergelijking met de werkgevers van de algemene private sector overschrijden. In antwoord op een opmerking van de afdeling wetgeving van de Raad van State (*ibid.*, pp. 267-268) wordt in de memorie van toelichting van

NIET VERBETERDE KOPIE

de programmawet van 27 december 2021 beklemtoond dat de cumulatie van die voorwaarden toelaat, enerzijds, rekening te houden met eventuele eigenheden van de betrokken sector door een eerste vergelijking uit te voeren met de werkgevers van dezelfde sector en, anderzijds, de werkgevers die behoren tot sectoren met een score die hoger is dan het algemene gemiddelde te sensibiliseren en ertoe aan te zetten om meer richting dat gemiddelde te evolueren (*ibid.*, pp. 123-124). Het cascadesysteem waarin artikel 142, § 1, van de programmawet van 27 december 2021 voorziet, waarborgt daarnaast dat enkel tot de sectorale vergelijking wordt overgegaan als er minstens tien vergelijkingspunten zijn, hetgeen ertoe strekt « statistische anomalieën » te ontwijken (*Parl. St.*, Kamer, 2022-2023, DOC 55-2927/003, p. 13).

De in het geding zijnde bijdrage is ten slotte enkel verschuldigd wanneer minstens drie werknemers bij de betrokken werkgever in invaliditeit zijn getreden in de refertekwartalen (artikel 140, derde lid, van de programmawet van 27 december 2021), en zulks teneinde « geen statistische vertekening te hebben » (*Parl. St.*, Kamer, 2022-2023, DOC 55-2927/001, p. 7).

B.13. Het in het geding zijnde stelsel berust bovendien op een « knipperlichtaspect », in die zin dat een signaal aan de werkgever wordt gegeven « wanneer een kritische grens wordt bereikt over de uitstroom van het personeel naar de langdurige arbeidsongeschiktheid. Op basis daarvan kan de werkgever dan de nodige actie ondernemen » (*Parl. St.*, Kamer, 2021-2022, DOC 55-2349/007, p. 34). Artikel 145 van de programmawet van 27 december 2021 bepaalt aldus dat de werkgevers van wie de situatie ongunstig evolueert, daarvan proactief door de RSZ op de hoogte worden gehouden, zodat zij « tijdig een signaal […] ontvangen teneinde zo mogelijk bij te sturen » (*ibid.*, p. 7), met name door « meer inspanningen te doen inzake re-integratie van de werknemers die tijdens de eerstvolgende maanden eveneens in de langdurige arbeidsongeschiktheid dreigen terecht te komen » (*Parl. St.*, Kamer, 2021-2022, DOC 55-2349/001, p. 123). Krachtens datzelfde aspect heeft de wetgever eveneens voor een kwartaalbijdrage geopteerd, omdat hij van mening was dat « het signaaleffect » ervan sterker is dan dat van een jaarlijkse bijdrage (*Parl. St.*, Kamer, 2021-2022, DOC 55-2349/007, p. 7).

B.14. Gelet op zijn ruime beoordelingsvrijheid en op het feit dat hij de verscheidenheid aan toestanden slechts met een zeker graad van benadering kan opvangen, vermocht de wetgever redelijkerwijs te oordelen dat de voorgaande maatregelen het mogelijk maken om zich, in het licht van de nagestreefde doelstellingen, op gepaste wijze te richten tot de werkgevers die de in het geding zijnde bijdrage moeten betalen. Rekening houdend met die

NIET VERBETERDE KOPIE

maatregelen, vermocht de wetgever redelijkerwijs te oordelen dat het stelsel van de in het geding zijnde bijdrage moest worden toegepast, in beginsel, ongeacht de betrokken sector en ongeacht het betrokken type onderneming.

B.15. Artikel 140, vierde lid, van de programmawet van 27 december 2021 voorziet in een vrijstelling voor « de werkgevers van de beschutte werkplaatsen en de maatwerkbedrijven behorende tot het paritair comité voor de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de maatwerkbedrijven ».

Die vrijstelling steunt op een objectief criterium.

Bovendien vermocht de wetgever redelijkerwijs te oordelen dat het « onbillijk [zou] zijn » om die werkgevers te sanctioneren indien hun werknemers in invaliditeit treden (*Parl. St.*, Kamer, 2022-2023, DOC 55-2927/003, pp. 4-5), aangezien die werkgevers in beginsel net tot doel hebben om « personen met een kwetsbaar gezondheidsprofiel kansen op werk te bieden » (*Parl. St.*, Kamer, 2022-2023, DOC 55-2927/001, p. 7), in het bijzonder personen met een handicap. Zulks is daarentegen niet noodzakelijkerwijs de opdracht van de vennootschappen die zijn erkend of vermoed te zijn erkend als sociale onderneming; de voorwaarden inzake erkenning als sociale onderneming die zijn vastgelegd in artikel 8:5, § 1, van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en in artikel 6 van het koninklijk besluit van 28 juni 2019 « tot vaststelling van de voorwaarden van de erkenning als landbouwonderneming en als sociale onderneming » leggen in het bijzonder niet op dat welbepaalde categorieën van werknemers worden tewerkgesteld.

Rekening houdend met zijn ruime beoordelingsvrijheid en met het feit dat hij de verscheidenheid van toestanden slechts met een zekere graad van benadering kan opvangen, vermocht de wetgever redelijkerwijs te oordelen dat de hoedanigheid van vennootschap die is erkend of vermoed te zijn erkend als sociale onderneming, op zich geen aanleiding zou moeten geven tot een vrijstelling van de in het geding zijnde bijdrage en dat er ook geen aanleiding was om een vrijstellingsregeling vast te stellen op basis van hetgeen individueel is vastgelegd in de bepalingen van de statuten van elk van die vennootschappen, zoals de bepaling in de statuten van de eisende partij voor het verwijzende rechtscollege volgens welke zij « hoofzakelijk tot doel heeft werkzoekenden die ongeschoold, laag- of middelmatig geschoold zijn en/of van de

NIET VERBETERDE KOPIE

traditionele arbeidscircuits zijn uitgesloten of zogezegd ‘ bijzonder moeilijk te plaatsen zijn ’, aan werk te helpen ».

B.16. Het blijkt ten slotte niet dat het bedrag van de in het geding zijnde bijdrage, zoals vastgesteld bij artikel 143, § 1, van de programmawet van 27 december 2021, een onevenredige last zou zijn voor de betrokken werkgevers.

B.17.1. Uit het voorgaande volgt dat de in de tweede prejudiciële vraag beoogde identieke behandelingen redelijk verantwoord zijn, zonder dat het noodzakelijk is te bepalen of de vergeleken categorieën zich in wezenlijk verschillende situaties bevinden.

B.17.2. Uit het voorgaande volgt eveneens dat het in de zesde en de zevende prejudiciële vraag beoogde verschil in behandeling redelijk verantwoord is.

B.18. Het onderzoek van de tweede, zesde en zevende prejudiciële vraag leidt niet tot een vaststelling van niet-bestaanbaarheid van artikel 140 van de programmawet van 27 december 2021 met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

2.2. De eerste prejudiciële vraag

B.19. De eerste prejudiciële vraag heeft betrekking op de bestaanbaarheid van artikel 140 van de programmawet van 27 december 2021 met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. In tegenstelling tot wat de Ministerraad aanvoert, blijkt uit de bewoordingen van die prejudiciële vraag voldoende duidelijk dat zij betrekking heeft op twee identieke behandelingen. Ten eerste behandelt artikel 140 van de programmawet van 27 december 2021, in zoverre het tweede lid ervan naar artikel 142 van dezelfde programmawet verwijst, de werkgevers en de werknemers van alle ondernemingen met eenzelfde NACE-code op dezelfde wijze. Ten tweede maakt artikel 140 van de programmawet van 27 december 2021 geen onderscheid naargelang van de technische bedrijfseenheid, waardoor het, enerzijds, de werkgevers en de werknemers van ondernemingen die slechts één bedrijfseenheid hebben en, anderzijds, de werkgevers en de werknemers van ondernemingen die er meerdere hebben, op dezelfde wijze behandelt.

NIET VERBETERDE KOPIE

B.20. Zoals in B.14 is vermeld, vermocht de wetgever redelijkerwijs te oordelen dat de in B.12.1 tot B.13 vermelde maatregelen het mogelijk maken om zich, in het licht van de nagestreefde doelstellingen, op gepaste wijze te richten tot de werkgevers die de in het geding zijnde bijdrage moeten betalen. De wetgever vermocht eveneens redelijkerwijs te oordelen dat het criterium van de NACE-code van de hoofdactiviteit van de werkgever geschikt was om de sectorale vergelijking te maken in het kader van het cascadesysteem waarin is voorzien bij artikel 142, § 1, van de programmawet van 27 december 2021 en die, zoals in B.12.3 is vermeld, ertoe strekt statistische anomalieën te voorkomen. De wetgever vermocht evenzo redelijkerwijs te oordelen dat geen onderscheid moest worden gemaakt naargelang van de technische bedrijfseenheid.

B.21. Ten slotte heeft het in het geding zijnde stelsel, mede rekening houdend met hetgeen in B.15 en B.16 is vermeld, geen onevenredige gevolgen voor de betrokken werkgevers.

B.22. Uit het voorgaande volgt dat de in de eerste prejudiciële vraag beoogde gelijke behandelingen redelijk verantwoord zijn, zonder dat het noodzakelijk is te bepalen of de vergeleken categorieën zich in wezenlijk verschillende situaties bevinden.

B.23. Het onderzoek van de eerste prejudiciële vraag leidt niet tot een vaststelling van niet-bestaanbaarheid van artikel 140 van de programmawet van 27 december 2021 met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

2.3. De derde prejudiciële vraag

B.24. De derde prejudiciële vraag heeft betrekking op de bestaanbaarheid van de artikelen 140 en 142 van de programmawet van 27 december 2021 met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Die prejudiciële vraag heeft betrekking op het verschil in behandeling tussen, enerzijds, de werkgevers die onder het toepassingsgebied van de wet van 5 december 1968 vallen en hun werknemers en, anderzijds, de werkgevers die niet onder het toepassingsgebied van die wet vallen (die het grootste deel van de werkgevers van de publieke sector omvatten) en hun werknemers. Enkel de eerste categorie van werkgevers is onderworpen aan het stelsel van de in het geding zijnde bijdrage.

NIET VERBETERDE KOPIE

In tegenstelling tot wat de Ministerraad aanvoert, heeft het verwijzende rechtscollege de wet van 5 december 1968 niet in die zin geïnterpreteerd dat die wet zonder onderscheid van toepassing zou zijn op de werkgevers van de private sector en op de werkgevers van de publieke sector. De prejudiciële vraag is niet klaarblijkelijk zonder nut voor de oplossing van het bodemgeschil.

B.25. Het in het geding zijnde verschil in behandeling berust op een objectief criterium van onderscheid, namelijk het feit of de werkgever al dan niet onder het toepassingsgebied van de wet van 5 december 1968 valt.

B.26. Aangezien de opbrengsten van de in het geding zijnde bijdrage in beginsel worden gestort aan het Fonds voor bestaanszekerheid van de paritaire comités of paritaire subcomités waaronder de werkgevers ressorteren (artikel 147, § 1, van de programmawet van 27 december 2021) en aangezien de preventie- of re-integratiemaatregelen waarvoor die opbrengsten bestemd zijn, het voorwerp moeten uitmaken van een collectieve arbeidsovereenkomst (artikel 147, § 2, van de programmawet van 27 december 2021), vermocht de wetgever redelijkerwijs het in het geding zijnde stelsel te beperken tot de werkgevers die onder het toepassingsgebied van de wet van 5 december 1968 vallen.

B.27. Ten slotte heeft het in het geding zijnde stelsel, rekening houdend met hetgeen in B.12.1 tot B.16 is vermeld, geen onevenredige gevolgen voor de werkgevers die onder het toepassingsgebied van de wet van 5 december 1968 vallen.

B.28. Het onderzoek van de derde prejudiciële vraag leidt niet tot een vaststelling van niet-bestaanbaarheid van de artikelen 140 en 142 van de programmawet van 27 december 2021 met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

2.4. De vierde prejudiciële vraag

B.29. De vierde prejudiciële vraag heeft betrekking op de bestaanbaarheid van artikel 140 van de programmawet van 27 december 2021 met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre de werkgevers die minder dan 50 werknemers tewerkstellen, zijn vrijgesteld van de in het geding zijnde bijdrage. Aan het Hof wordt een vraag gesteld over het daaruit voortvloeiende

NIET VERBETERDE KOPIE

verschil in behandeling voor de werkgevers en hun werknemers, naargelang die drempel al dan niet wordt bereikt.

Aangezien het in het geding zijnde verschil in behandeling voortvloeit uit artikel 140, vijfde lid, van de programmawet van 27 december 2021, beperkt het Hof zijn onderzoek tot die bepaling.

B.30. Het in het geding zijnde verschil in behandeling berust op een objectief criterium van onderscheid, namelijk het feit of de werkgever al dan niet de drempel van 50 tewerkgestelde werknemers bereikt.

B.31. Het is eigen aan een drempel een verschil in behandeling tot stand te brengen tussen de personen die de drempel bereiken en diegenen die de drempel niet bereiken.

In het licht van de in B.9 vermelde doelstellingen die de in het geding zijnde bijdrage nastreeft, vermocht de wetgever redelijkerwijs een drempel van 50 werknemers vast te leggen, rekening houdend met hetgeen in B.12.2 is vermeld, met zijn ruime beoordelingsvrijheid en met het feit dat hij de verscheidenheid van toestanden slechts met een zekere graad van benadering kan opvangen.

B.32. Ten slotte heeft het in het geding zijnde stelsel, rekening houdend met hetgeen in B.12.3 tot B.16 is vermeld, geen onevenredige gevolgen voor de werkgevers die 50 of meer werknemers tewerkstellen.

B.33. Het onderzoek van de vierde prejudiciële vraag leidt niet tot een vaststelling van niet-bestaanbaarheid van artikel 140, vijfde lid, van de programmawet van 27 december 2021 met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

2.5. De vijfde prejudiciële vraag

B.34. De vijfde prejudiciële vraag heeft betrekking op de bestaanbaarheid van de artikelen 140, 143 en 146 van de programmawet van 27 december 2021 met de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 5, 6, 7, 36, lid 4, 51, 52 en 57,

NIET VERBETERDE KOPIE

lid 1, *a)* en *c)*, van de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 « betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) » (hierna : de AVG). Die prejudiciële vraag bestaat uit twee onderdelen.

2.5.1. Eerste onderdeel van de vijfde prejudiciële vraag

B.35. Uit de bewoordingen van de prejudiciële vraag en de motieven van de verwijzingsbeslissing blijkt dat het eerste onderdeel betrekking heeft op de bestaanbaarheid van de in het geding zijnde bepalingen met de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 36, lid 4, 51, 52 en 57, lid 1, *a)* en *c)*, van de AVG, in zoverre het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit nr. 225/2021 van 3 december 2021, dat werd verstrekt bij de totstandkoming van de programmawet van 27 december 2021, niet geldig zou zijn omdat de aanwezigheid van een lid afbreuk zou hebben gedaan aan het vereiste van onafhankelijkheid waaraan de Gegevensbeschermingsautoriteit moet voldoen.

B.36. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet hebben een algemene draagwijdte. Zij verbieden elke discriminatie, ongeacht de oorsprong ervan : de grondwettelijke regels van de gelijkheid en van de niet-discriminatie zijn toepasselijk ten aanzien van alle rechten en alle vrijheden, met inbegrip van die welke voortvloeien uit internationale verdragen die België binden.

B.37.1. Artikel 22 van de Grondwet bepaalt :

« Ieder heeft recht op eerbiediging van zijn privé-leven en zijn gezinsleven, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden door de wet bepaald.

De wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel waarborgen de bescherming van dat recht ».

B.37.2. Het recht op eerbiediging van het privéleven, zoals gewaarborgd door artikel 22 van de Grondwet, heeft als essentieel doel de personen te beschermen tegen inmengingen in

NIET VERBETERDE KOPIE

hun privéleven. Dat recht heeft een ruime draagwijdte en omvat, onder meer, de bescherming van persoonsgegevens en van persoonlijke informatie.

B.38.1. Artikel 36, lid 4, van de AVG bepaalt :

« De lidstaten raadplegen de toezichthoudende autoriteit bij het opstellen van een voorstel voor een door een nationaal parlement vast te stellen wetgevingsmaatregel, of een daarop gebaseerde regelgevingsmaatregel die betrekking heeft op verwerking ».

Artikel 57, lid 1, *a)* en *c)*, van de AVG bepaalt :

« Onverminderd andere uit hoofde van deze verordening vastgestelde taken, verricht elke toezichthoudende autoriteit op haar grondgebied de volgende taken :

a) zij monitort en handhaaft de toepassing van deze verordening;

[…]

c) zij verleent overeenkomstig het recht van de lidstaat, advies aan het nationale parlement, de regering, en andere instellingen en organen over wetgevingsinitiatieven en bestuursmaatregelen in verband met de bescherming van de rechten en vrijheden van natuurlijke personen op het gebied van verwerking; ».

Krachtens artikel 4 van de AVG dient onder « verwerking » te worden begrepen een bewerking of een geheel van bewerkingen met betrekking tot persoonsgegevens of een geheel van persoonsgegevens, al dan niet uitgevoerd via geautomatiseerde procedés, zoals het verzamelen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, bijwerken of wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiden of op andere wijze ter beschikking stellen, aligneren of combineren, afschermen, wissen of vernietigen van gegevens.

B.38.2. Uit overweging 96 bij de AVG blijkt dat de raadpleging van de toezichthoudende autoriteit tijdens de voorbereiding van een wetgevings- of regelgevingsmaatregel houdende verwerking van persoonsgegevens, beoogt « ervoor te zorgen dat de voorgenomen verwerking strookt met deze verordening, en met name om de risico's daarvan voor betrokkenen te beperken ».

B.38.3. Artikel 51 van de AVG bepaalt :

NIET VERBETERDE KOPIE

« 1. Elke lidstaat bepaalt dat één of meer onafhankelijke overheidsinstanties verantwoordelijk zijn voor het toezicht op de toepassing van deze verordening, teneinde de grondrechten en fundamentele vrijheden van natuurlijke personen in verband met de verwerking van hun persoonsgegevens te beschermen en het vrije verkeer van persoonsgegevens binnen de Unie te vergemakkelijken (‘ toezichthoudende autoriteit ’).

2. Elke toezichthoudende autoriteit draagt bij tot de consequente toepassing van deze verordening in de hele Unie. Daartoe werken de toezichthoudende autoriteiten onderling en met de Commissie samen overeenkomstig hoofdstuk VII.

3. Wanneer er in een lidstaat meer dan één toezichthoudende autoriteit is gevestigd, wijst die lidstaat de toezichthoudende autoriteit aan die die autoriteiten in het Comité moet vertegenwoordigen en stelt hij de procedure vast om ervoor te zorgen dat de andere autoriteiten de regels in verband met het in artikel 63 bedoelde coherentiemechanisme naleven.

4. Elke lidstaat stelt de Commissie uiterlijk op 25 mei 2018 in kennis van de wettelijke bepalingen die hij overeenkomstig dit hoofdstuk vaststelt, alsmede, onverwijld, van alle latere wijzigingen daarvan ».

Artikel 52 van de AVG bepaalt :

« 1. Elke toezichthoudende autoriteit treedt volledig onafhankelijk op bij de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden die haar overeenkomstig deze verordening zijn toegewezen.

2. Bij de uitvoering van hun taken en de uitoefening van hun bevoegdheden overeenkomstig deze verordening blijven de leden van elke toezichthoudende autoriteit vrij van al dan niet rechtstreekse externe invloed en vragen noch aanvaarden zij instructies van wie dan ook.

3. De leden van toezichthoudende autoriteiten verrichten geen handelingen die onverenigbaar zijn met hun taken en verrichten gedurende hun ambtstermijn geen al dan niet bezoldigde beroepswerkzaamheden die onverenigbaar zijn met hun taken.

4. Elke lidstaat zorgt ervoor dat elke toezichthoudende autoriteit beschikt over de personele, technische en financiële middelen, en de bedrijfsruimten en infrastructuur die nodig zijn voor het effectief uitvoeren van haar taken en uitoefenen van haar bevoegdheden, waaronder die in het kader van wederzijdse bijstand, samenwerking en deelname aan het Comité.

5. Elke lidstaat zorgt ervoor dat elke toezichthoudende autoriteit eigen en zelfgekozen personeelsleden heeft, die onder de exclusieve leiding van het lid of de leden van de betrokken toezichthoudende autoriteit staan.

NIET VERBETERDE KOPIE

6. Elke lidstaat zorgt ervoor dat op elke toezichthoudende autoriteit financieel toezicht wordt uitgeoefend waarbij de onafhankelijkheid van de toezichthoudende autoriteit niet in het gedrang komt en dat zij een afzonderlijke, publieke jaarbegroting heeft, die een onderdeel kan zijn van de algehele staats- of nationale begroting ».

B.38.4. De overwegingen 117, 121 en 129 van de AVG vermelden :

« (117) Het is voor de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens van wezenlijk belang dat in elke lidstaat een toezichthoudende autoriteit wordt ingesteld die bevoegd is haar taken en bevoegdheden volstrekt onafhankelijk uit te oefenen. […]

[…]

(121) […] Teneinde de onafhankelijkheid van de toezichthoudende autoriteit te waarborgen, dienen de leden van de toezichthoudende autoriteit integer te handelen, zich te onthouden van alle handelingen die onverenigbaar zijn met hun taken en gedurende hun ambtstermijn geen al dan niet bezoldigde beroepswerkzaamheden te verrichten die onverenigbaar zijn met hun taken. […]

[…]

(129) […] De bevoegdheden van de toezichthoudende autoriteiten moeten overeenkomstig passende in het Unierecht en het lidstatelijke recht bepaalde procedurele waarborgen, onpartijdig, behoorlijk en binnen een redelijke termijn worden uitgeoefend. […] ».

B.38.5. Bij zijn arrest C-518/07 heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie geoordeeld :

« De waarborg van onafhankelijkheid van de nationale toezichthoudende autoriteiten beoogt de doeltreffendheid en de betrouwbaarheid van het toezicht op de naleving van de bepalingen inzake de bescherming van natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens te verzekeren en moet tegen de achtergrond van deze doelstelling worden uitgelegd. Zij is niet ingevoerd om deze autoriteiten zelf en hun gemachtigden een bijzondere positie te verlenen, maar om een grotere bescherming te bieden aan de personen en organen die door hun beslissingen worden getroffen. Bij de uitoefening van hun taken moeten de toezichthoudende autoriteiten bijgevolg objectief en onpartijdig handelen. Daartoe moeten zij vrij zijn van beïnvloeding van buitenaf, daaronder begrepen de – rechtstreekse of indirecte – beïnvloeding door de staat of de Länder, en niet enkel van beïnvloeding door de organen waarop zij toezicht uitoefenen » (HvJ, grote kamer, 9 maart 2010, C-518/07, *Europese Commissie t. Bondsrepubliek Duitsland*, ECLI:EU:C:2010:125, punt 25).

De waarborg van onafhankelijkheid bevat dus een vereiste van onpartijdigheid.

VERBETERDE KOPIE

B.39. Zoals het Hof onder meer heeft geoordeeld bij zijn arresten nrs. 26/2023 (ECLI:BE:GHCC:2023:ARR.026), 92/2023 (ECLI:BE:GHCC:2023:ARR.092) en 157/2024 (ECLI:BE:GHCC:2024:ARR.157), is het in beginsel niet bevoegd om de wijze of de nadere regels van totstandkoming van een wetskrachtige bepaling te toetsen.

Bij wijze van uitzondering op dat beginsel heeft het Hof, bij zijn arresten nrs. 26/2023 (voormeld, B.30.5–B.30.10), 92/2023 (voormeld, B.5.13-B.5.18) en 58/2026 (ECLI:BE:GHCC:2026:ARR.058, B.11), geoordeeld dat het bevoegd is om de inachtneming te onderzoeken van de verplichting tot raadpleging van de toezichthoudende autoriteit die voortvloeit uit artikel 36, lid 4, van de AVG, in samenhang gelezen met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet of met artikel 22 ervan.

Bij zijn voormelde arresten nrs. 26/2023 en 92/2023 heeft het Hof daarbij echter geoordeeld dat het in beginsel niet bevoegd is om een exhaustieve materiële en formele toetsing uit te voeren van de handelingen die voorafgaan aan de aanneming van een wet, zelfs niet in het licht van de regels van internationaal en Europees recht.

B.40. Gelet op de verwerkingen van persoonsgegevens waarin de bepalingen van de programmawet van 27 december 2021 met betrekking tot de in het geding zijnde regeling van de responsabiliseringsbijdrage van de werkgevers inzake invaliditeit voorzien, vormde het voorontwerp dat aan de oorsprong ligt van die bepalingen een « voorstel voor een door een nationaal parlement vast te stellen wetgevingsmaatregel […] die betrekking heeft op [een] verwerking » in de zin van artikel 36, lid 4, van de AVG.

Bijgevolg moesten die bepalingen, op grond van de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 36, lid 4, van de AVG, voorafgaand voor advies worden voorgelegd aan de bevoegde toezichthoudende autoriteit, te dezen de Gegevensbeschermingsautoriteit (artikel 4, § 2, tweede lid, van de wet van 3 december 2017 « tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit »).

B.41. Over de betrokken bepalingen van het voorontwerp dat aan de oorsprong ligt van de programmawet van 27 december 2021, heeft de Gegevensbeschermingsautoriteit het voormelde advies nr. 225/2021 uitgebracht.

NIET VERBETERDE KOPIE

Zonder dat het noodzakelijk is te onderzoeken of het Hof bevoegd is om de geldigheid van dat advies te beoordelen in het licht van het vereiste van onafhankelijkheid dat uit de artikelen 51 en 52 van de AVG voortvloeit, volstaat het vast te stellen dat het aangevoerde gebrek aan onafhankelijkheid van de Gegevensbeschermingsautoriteit te dezen niet is aangetoond. Om haar bewering te ondersteunen dat een lid dat aan de desbetreffende beraadslaging van de Autoriteit heeft deelgenomen niet zou hebben voldaan aan het vereiste van onafhankelijkheid, steunt de eisende partij voor het verwijzende rechtscollege immers uitsluitend op twee persartikels, hetgeen niet kan volstaan. Daarenboven toont zij evenmin aan dat het aangevoerde gebrek aan onafhankelijkheid van dat lid het gehele collegiale orgaan dat het betrokken advies heeft gegeven, had kunnen beïnvloeden (zie met name, over het beginsel van onpartijdigheid, RvSt, 22 februari 2017, nr. 237.452, ECLI:BE:RVSCE:2017:ARR.237.452; 11 augustus 2020, nr. 248.134, ECLI:BE:RVSCE:2020:ARR.248.134).

B.42. Het onderzoek van het eerste onderdeel van de vijfde prejudiciële vraag leidt niet tot een vaststelling van niet-bestaanbaarheid van de artikelen 140, 143 en 146 van de programmawet van 27 december 2021 met de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 36, lid 4, 51, 52 en 57, lid 1, *a)* en *c)*, van de AVG.

2.5.2. Tweede onderdeel van de vijfde prejudiciële vraag

B.43. Het tweede onderdeel van de vijfde prejudiciële vraag heeft betrekking op de bestaanbaarheid van de artikelen 140, 143 en 146 van de programmawet van 27 december 2021 met de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 5, 6 en 7 van de AVG, in zoverre « de verstrekking van de gegevens van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering aan de Rijksdienst voor Sociale zekerheid niet rechtsgeldig […] [zou worden] geregeld ».

Aangezien dat onderdeel enkel betrekking heeft op de mededeling van gegevens van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (hierna : het RIZIV) aan de RSZ, beperkt het Hof zijn onderzoek tot de bepalingen die op die mededeling betrekking hebben, namelijk de artikelen 143, § 1, eerste lid, en 146, eerste en vierde lid, van de programmawet van 27 december 2021.

NIET VERBETERDE KOPIE

B.44.1. De Ministerraad laat gelden dat de prejudiciële vraag geen enkel verschil in behandeling identificeert en de te vergelijken categorieën van personen niet verduidelijkt.

B.44.2. Wanneer een schending wordt aangevoerd van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, in samenhang gelezen met een ander grondrecht, volstaat het te preciseren in welk opzicht dat grondrecht zou zijn geschonden. De categorie van personen van wie dat grondrecht zou zijn geschonden, moet immers worden vergeleken met de categorie van personen voor wie dat grondrecht is gewaarborgd.

B.45.1. Zoals in B.37.2 is vermeld, omvat het door artikel 22 van de Grondwet gewaarborgde recht op eerbiediging van het privéleven onder meer de bescherming van persoonsgegevens en van persoonlijke informatie.

Het recht op eerbiediging van het privéleven is evenwel niet absoluut. Artikel 22 van de Grondwet sluit een overheidsinmenging in de uitoefening van het recht op eerbiediging van het privéleven niet uit, maar vereist dat zij wordt toegestaan door een voldoende precieze wettelijke bepaling, dat zij beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte in een democratische samenleving en dat zij evenredig is met de daarmee nagestreefde wettige doelstelling.

B.45.2. Bij artikel 22 van de Grondwet wordt aan de bevoegde wetgever de bevoegdheid voorbehouden om te bepalen in welke gevallen en onder welke voorwaarden afbreuk kan worden gedaan aan het recht op eerbiediging van het privéleven. Het waarborgt aldus aan elke burger dat geen inmenging in de uitoefening van dat recht kan plaatsvinden dan krachtens regels die zijn aangenomen door een democratisch verkozen beraadslagende vergadering.

Een delegatie aan een andere macht is evenwel niet in strijd met het wettigheidsbeginsel, voor zover de machtiging voldoende nauwkeurig is omschreven en betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van maatregelen waarvan de essentiële elementen vooraf door de wetgever zijn vastgesteld.

Bijgevolg moeten de essentiële elementen van de verwerking van persoonsgegevens in de wetskrachtige norm zelf worden vastgelegd. In dat verband maken de volgende elementen,

NIET VERBETERDE KOPIE

ongeacht de aard van de betrokken aangelegenheid, in beginsel essentiële elementen uit : (1) de categorie van verwerkte gegevens; (2) de categorie van betrokken personen; (3) de met de verwerking nagestreefde doelstelling; (4) de categorie van personen die toegang hebben tot de verwerkte gegevens en (5) de maximumtermijn voor het bewaren van de gegevens.

B.45.3. Naast het formele wettigheidsvereiste legt artikel 22 van de Grondwet de verplichting op dat de inmenging in de uitoefening van het recht op eerbiediging van het privéleven in duidelijke en voldoende nauwkeurige bewoordingen wordt geformuleerd die het mogelijk maken de hypothesen te voorzien waarin de wetgever een dergelijke inmenging toestaat.

B.46.1. Artikel 5 van de AVG, met als opschrift « Beginselen inzake verwerking van persoonsgegevens », bepaalt :

« 1. Persoonsgegevens moeten :

a) worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene rechtmatig, behoorlijk en transparant is (‘ rechtmatigheid, behoorlijkheid en transparantie ’);

b) voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt; de verdere verwerking met het oog op archivering in het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden wordt overeenkomstig artikel 89, lid 1, niet als onverenigbaar met de oorspronkelijke doeleinden beschouwd (‘ doelbinding ’);

c) toereikend zijn, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt (‘ minimale gegevensverwerking ’);

d) juist zijn en zo nodig worden geactualiseerd; alle redelijke maatregelen moeten worden genomen om de persoonsgegevens die, gelet op de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt, onjuist zijn, onverwijld te wissen of te rectificeren (‘ juistheid ’);

e) worden bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen niet langer te identificeren dan voor de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt noodzakelijk is; persoonsgegevens mogen voor langere perioden worden opgeslagen voor zover de persoonsgegevens louter met het oog op archivering in het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden worden verwerkt overeenkomstig artikel 89, lid 1, mits de bij deze verordening vereiste passende technische en organisatorische maatregelen worden getroffen om de rechten en vrijheden van de betrokkene te beschermen (‘ opslagbeperking ’);

NIET VERBETERDE KOPIE

f) door het nemen van passende technische of organisatorische maatregelen op een dusdanige manier worden verwerkt dat een passende beveiliging ervan gewaarborgd is, en dat zij onder meer beschermd zijn tegen ongeoorloofde of onrechtmatige verwerking en tegen onopzettelijk verlies, vernietiging of beschadiging (‘ integriteit en vertrouwelijkheid ’).

2. De verwerkingsverantwoordelijke is verantwoordelijk voor de naleving van lid 1 en kan deze aantonen (‘ verantwoordingsplicht ’) ».

B.46.2. Artikel 6 van de AVG, met als opschrift « Rechtmatigheid van de verwerking », bepaalt :

« 1. De verwerking is alleen rechtmatig indien en voor zover aan ten minste een van de onderstaande voorwaarden is voldaan :

a) de betrokkene heeft toestemming gegeven voor de verwerking van zijn persoonsgegevens voor een of meer specifieke doeleinden;

b) de verwerking is noodzakelijk voor de uitvoering van een overeenkomst waarbij de betrokkene partij is, of om op verzoek van de betrokkene vóór de sluiting van een overeenkomst maatregelen te nemen;

c) de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust;

d) de verwerking is noodzakelijk om de vitale belangen van de betrokkene of van een andere natuurlijke persoon te beschermen;

e) de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen;

f) de verwerking is noodzakelijk voor de behartiging van de gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke of van een derde, behalve wanneer de belangen of de grondrechten en de fundamentele vrijheden van de betrokkene die tot bescherming van persoonsgegevens nopen, zwaarder wegen dan die belangen, met name wanneer de betrokkene een kind is.

De eerste alinea, punt *f)*, geldt niet voor de verwerking door overheidsinstanties in het kader van de uitoefening van hun taken.

2. De lidstaten kunnen specifiekere bepalingen handhaven of invoeren ter aanpassing van de manier waarop de regels van deze verordening met betrekking tot de verwerking met het oog op de naleving van lid 1, punten *c)* en *e)*, worden toegepast; hiertoe kunnen zij een nadere omschrijving geven van specifieke voorschriften voor de verwerking en andere maatregelen om een rechtmatige en behoorlijke verwerking te waarborgen, ook voor andere specifieke verwerkingssituaties als bedoeld in hoofdstuk IX.

NIET VERBETERDE KOPIE

3. De rechtsgrond voor de in lid 1, punten *c)* en *e)*, bedoelde verwerking moet worden vastgesteld bij :

a) Unierecht; of

b) lidstatelijk recht dat op de verwerkingsverantwoordelijke van toepassing is.

Het doel van de verwerking wordt in die rechtsgrond vastgesteld of is met betrekking tot de in lid 1, punt *e)*, bedoelde verwerking noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend. Die rechtsgrond kan specifieke bepalingen bevatten om de toepassing van de regels van deze verordening aan te passen, met inbegrip van de algemene voorwaarden inzake de rechtmatigheid van verwerking door de verwerkingsverantwoordelijke; de types verwerkte gegevens; de betrokkenen; de entiteiten waaraan en de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt; de doelbinding; de opslagperioden; en de verwerkingsactiviteiten en -procedures, waaronder maatregelen om te zorgen voor een rechtmatige en behoorlijke verwerking, zoals die voor andere specifieke verwerkingssituaties als bedoeld in hoofdstuk IX. Het Unierecht of het lidstatelijke recht moet beantwoorden aan een doelstelling van algemeen belang en moet evenredig zijn met het nagestreefde gerechtvaardigde doel.

4. Wanneer de verwerking voor een ander doel dan dat waarvoor de persoonsgegevens zijn verzameld niet berust op toestemming van de betrokkene of op een Unierechtelijke bepaling of een lidstaatrechtelijke bepaling die in een democratische samenleving een noodzakelijke en evenredige maatregel vormt ter waarborging van de in artikel 23, lid 1, bedoelde doelstellingen houdt de verwerkingsverantwoordelijke bij de beoordeling van de vraag of de verwerking voor een ander doel verenigbaar is met het doel waarvoor de persoonsgegevens aanvankelijk zijn verzameld onder meer rekening met :

a) ieder verband tussen de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens zijn verzameld, en de doeleinden van de voorgenomen verdere verwerking;

b) het kader waarin de persoonsgegevens zijn verzameld, met name wat de verhouding tussen de betrokkenen en de verwerkingsverantwoordelijke betreft;

c) de aard van de persoonsgegevens, met name of bijzondere categorieën van persoonsgegevens worden verwerkt, overeenkomstig artikel 9, en of persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten worden verwerkt, overeenkomstig artikel 10;

d) de mogelijke gevolgen van de voorgenomen verdere verwerking voor de betrokkenen;

e) het bestaan van passende waarborgen, waaronder eventueel versleuteling of pseudonimisering ».

B.46.3. Artikel 7 van de AVG, dat van toepassing is wanneer de verwerking op toestemming berust, regelt de voorwaarden voor toestemming.

NIET VERBETERDE KOPIE

B.47. Wat betreft de mededeling van persoonsgegevens door het RIZIV aan de RSZ, bepaalt artikel 146, eerste lid, 1° tot 4°, van de programmawet van 27 december 2021 ten eerste de categorieën van gegevens die worden verwerkt.

Ten tweede, in zoverre het stelt dat de verwerkte gegevens betrekking hebben op de « instroom van werknemers in invaliditeit », identificeert artikel 146, eerste lid, van de programmawet van 27 december 2021 de categorie van de personen op wie de verwerking betrekking heeft.

Ten derde definieert het voormelde artikel 146, eerste lid, de door de verwerking nagestreefde doeleinden, in zoverre het erin voorziet dat de verwerking plaatsvindt « met het oog op de berekening en inning van de responsabiliseringsbijdrage en met het oog op de proactieve informatie bedoeld in artikel 145 ».

Ten vierde voorziet dezelfde bepaling erin dat de RSZ toegang heeft tot de betrokken gegevens die hem door het RIZIV worden meegedeeld.

Ten slotte bepaalt artikel 146, vierde lid, van de programmawet van 27 december 2021 de maximale termijn voor het bewaren van de betrokken gegevens, in zoverre het erin voorziet dat zij « niet langer [door de RSZ worden] bewaard dan noodzakelijk voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt en [dat zij] uiterlijk 3 jaar te rekenen vanaf de datum van ontvangst van deze persoonsgegevens [worden] vernietigd ».

Daaruit volgt dat de in het geding zijnde bepalingen voldoende nauwkeurig de in B.45.2 vermelde essentiële elementen van de verwerking van persoonsgegevens vastleggen.

B.48. De in B.47 vermelde doeleinden van die verwerking passen binnen de door de in het geding zijnde bijdrage nagestreefde doelstellingen, die, zoals in B.9 is vermeld, legitiem zijn.

B.49. De mededeling aan de RSZ van de in artikel 146, eerste lid, van de programmawet van 27 december 2021 bedoelde gegevens van het RIZIV is een pertinente, noodzakelijke en evenredige maatregel in het licht van de nagestreefde doeleinden. Het is allereerst de bedoeling om het mogelijk te maken de betrokken werknemers te identificeren (artikel 146, eerste lid, 1°). Ten tweede maken de geboortedatum (artikel 146, eerste lid, 2°) en de datum van aanvang van

NIET VERBETERDE KOPIE

de primaire arbeidsongeschiktheid (artikel 146, eerste lid, 3°) het onder andere mogelijk om te beoordelen of de werknemers « op de datum van de aanvang van de primaire arbeidsongeschiktheid [al dan niet] de leeftijd van 55 jaar […] hebben bereikt » (artikel 143, § 2). Ten slotte maakt de datum van aanvang van invaliditeit (artikel 146, eerste, lid, 4°) het onder andere mogelijk om de intredes in invaliditeit te berekenen (artikel 140, tweede lid) en om te beoordelen of de drempel van drie in invaliditeit getreden werknemers in de refertekwartalen al dan niet wordt bereikt (artikel 140, derde lid).

Wat de termijn voor het bewaren van die gegevens betreft, waarborgt artikel 146, vierde lid, van de programmawet van 27 december 2021 dat, zoals is vermeld in B.47, zij « niet langer [worden] bewaard dan noodzakelijk voor de doeleinden waarvoor die worden verwerkt » en dat zij « uiterlijk 3 jaar te rekenen vanaf de datum van ontvangst [ervan worden] vernietigd ». Volgens de toelichting die de bevoegde minister aan de Gegevensbeschermingsautoriteit heeft gegeven (advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit nr. 225/2021, voormeld, p. 8), werd die maximale bewaartermijn op drie jaar vastgelegd opdat die zou overeenkomen met de verjaringstermijn voor de inning van de in het geding zijnde bijdrage door de RSZ, zoals bedoeld in artikel 144, tweede lid, van de programmawet van 27 december 2021, in samenhang gelezen met artikel 42, eerste lid, van de wet van 27 juni 1969 « tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders ».

B.50. Ten slotte is artikel 7 van de AVG – dat betrekking heeft op de gevallen waarin de verwerking op toestemming berust – te dezen niet relevant, aangezien de rechtmatigheid van de verwerking van de in artikel 146, eerste lid, van de programmawet van 27 december 2021 bedoelde gegevens berust op de noodzaak van de verwerking met het oog op de uitvoering van een taak van openbaar belang of die valt onder de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen, in de zin van artikel 6, lid 1, *e)*, van de AVG, taak die beantwoordt aan redenen van zwaarwegend algemeen belang wat betreft de gevoelige persoonsgegevens, in de zin van artikel 9, lid 2, *g)*, van de AVG.

B.51. Het onderzoek van het tweede onderdeel van de vijfde prejudiciële vraag leidt niet tot een vaststelling van niet-bestaanbaarheid van de artikelen 143, § 1, eerste lid, en 146, eerste en vierde lid, van de programmawet van 27 december 2021 met de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 5, 6 en 7 van de AVG.

NIET VERBETERDE KOPIE

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De artikelen 140, 142, 143 en 146 van de programmawet van 27 december 2021 schenden niet de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 5, 6, 7, 36, lid 4, 51, 52 en 57, lid 1, *a)* en *c)*, van de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 « betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) ».

Aldus gewezen in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 19 november 2026.

De griffier, De voorzitter,

Nicolas Dupont Pierre Nihoul

NIET VERBETERDE KOPIE